

111141

CONRADI GESNERI

medici Tigurini Historiæ Anima
lium Lib. I. de Quadru
pedibus uiuiparis.

O P V S Philosophis, Medicis, Grammaticis, Philologis, Poëtis, & omnibus
rerum linguarumq; uariarum studiosis, utilissimum si-
mul iucundissimumq; futurum.

A D L E C T O R E M.

H A B E B I S in hoc Volumine, optime Lector, non solum simplicem animalium historiam, sed etiam ueluti com-
mentarios copiosos, & castigationes plurimas in ueterum ac recentiorum de animalibus scripta quæ uideri hæcenus nobis
licuit omnia: præcipuè uerò in Aristotelis, Plinij, Aeliani, Oppiani, authorum rei rusticæ, Alberti Magni, & c. de animalibus
lucubrationes. Tuum erit, candide Lector, diligentissimum & laboriosissimum Opus, quod non minori tempore quàm
quidam de elephantis fabulantur, conceptum efformatumq; nobis, diuino auxilio nunc tandem in lucem edimus, non modo
boni consulere, sed etiam tantis conatibus (ut alterum quoq; Tomum citius & alacrius absoluamus) ex animo fauere ac be-
ne precari: & Domino Deo bonorum omnium auctori seruatoriq; qui tot tantasq; res ad Vniuersi ornatum, & uarios ho-
minum usus creauit, ac nobis ut ea contemplaremur uitam, ualitudinem, otium & ingenium donauit, gratias agere maximas.

TIGVRI APVD CHRIST. FROSCHOVERVM,
ANNO M. D. LI.

colore quo cerui. Ab initio ubi enascuntur ad tres uel quatuor digitos rotunda sunt, deinceps lata & tenuia asseris instar, & circa finem multos produunt ramos. Facit hæc latitudo ut scabellis idonea sint. Pondus cornutum ingens. Magnus horum animalium numerus est in syluis Prussiae, Vngariae, & Illyriae. Maiora sunt ceruis & hirsutiora, simili tamen pilo, in cæteris cauda solum ceruis similia. Frontis latitudo ad duos palmos. Hæc Albert. Videtur aut palmum pro dodrante dicere.

¶ Nunc reliqua addam, quæ uulgo apud nos feruntur. Cornua singula libras circiter duodecim appendunt, longitudine ferè duorum pedum, non ramosa ut ceruorum, mucronibus tamen aliquot diuisa, dodrantem lata, armi potius quam cornu figura, aduehuntur ex Lituania. Germanicum nomen miseriam significat; & uerè miserum est animal, si credendum est quod sæpe audiui-
 10 mus, quotidianum ei morbum comitalem ingruere, à quo non prius leuetur quam dextri (si bene memini) posterioris pedis unguam auriculæ sinistrae immiserit: quod ego si fit fortuito fieri suspicor, conuulsis & distortis morbi magnitudine membris. Ungulam habet ut bos bisulcam. Illam, uel partem eius, aut anulum inde factum, eiusdem morbi amuletum gestant; unde fit ut maximo pre-
 20 tio ueneat. Scio id non raro profuisse, sapius tamen frustra tentatum; causam alij in morbi discrimen reijciant, ego animi persuasionem superstitiosis rebus magis minusue aut nullo modo confisam effectus rerum maxime uariare crediderim. Capta uel modico uulnere laesa, expirat statim, præ timiditate nimirum. Pro ungula eius argyrea nonnulli bouinam uendunt, probatur odore, raditur enim & bene olet, ut fertur, bouis foetet. Alutarij pellem eius ad thoraces piscium adipe (ad hunc
 30 usum alumini præferendo) præparant, ut imbres arceat. Veneunt singule, ut audio, tribus aut quatuor denarijs aureis. A ceruina, cui similis est, inspirata discernitur, fertur enim transmittere spiritum ut ab opposita manu percipiatur, cum sit plena meatibus & pili in ea concaui. Ego unguam integram cum ima tibiæ parte pilosa uidi, nec ullam in pilis cauitatem reperi: quamuis fieri potest ut meatus quidam qui in uiuis erant, mortuis collabantur, præsertim longo post tempore. Densa & solida est adeo, ut uehementes etiam icus punctim casimq; factos auertat, & ferrei thoracis instar hodie expetatur: quod Aelianus Tarando etiam attribuit, qui ex bouum syluestriū genere est: quam
 quam & Alces medici quidam & seplasiarij hodie tarandulos uocitant, ut Ioannes Agricola Ammonius scribit; qui etiam de unguis huius feræ prodidit: suspensas ita ut nudam cutem attingat, epilepsiam curare, & ab accessione eius liberare hominem, quamuis iam ore spumantem. Audio præ-
 terea ramenta uel scobem unguæ aduersus eandem noxam in Polonia propinari. In Scandinauia,
 30 ut dixi, plurimæ sunt Alces, quæ gregatim degunt, & supra aquas gelu astrictas, irruentes in eas montanos lupos excipiunt; hanc pugnam uenatores obseruant, & partem uictam persequuntur. Trahuntur à cicuratis homines in uehiculis per niues & glaciem in Suedia: quod in Gothia non licet, ne tanta uelocitate exploratores frui possint. Alces uiuæ captæ principibus aliquando inter mura
 nera mittuntur. Elegans & argutum est Andreae Alciati epigramma, ideoq; huc adscribendum:

Alciatæ gentis insignia sustinet alce,
 Constat Alexandrum sic respondisse roganti,
 Nunq; (inquit) differre uolēs, quod & indicat alce. Vnguibus & μὲν φέρει ἀναβαλλόμενος.
 Qui tot obiisset tempore gesta breui.
 Fortior hæc dubites, ocyor an nesciet.

ALCIDA FERA FABULOSA.

40 DIODORVS Siculo lib. 4. de fabulosis antiquorum gestis; Mineruam ferunt alcidam peremisse feram stupendam, ex terra natam, & antea, ut quæ natura plurimum ignis ex ore euomeret, insuperabilem pugna. Ea primum in Phrygia apparuit, regionem quandam comburens, quæ hucusq; exusta Phrygia dicta est. Deinde ad montem Taurum transcendens, syluas continuas usq; ad Indos incendio uastauit. Postmodum per mare in Phœniciam reuersa, syluas Libani incendit: perq; Aegyptum in Libyam profecta, ad loca peruenit occidua. Postremo syluis circa Ceraunia destructis, omniq; incensa regione, cum homines partim flamma absumpti essent, partim timore patriam linquentes ad remotiora diffugerent loca, Mineruam ferunt eam feram necasse, pellem pectori circumdedit. At uero alcidæ morte terra commota, deorum hostis, gigantes peperit. Hæc illè, Lilius lib. 2. Decadis 5. Mineruam Alciden cognominatam scribit.

DE ASINO.

A. Nomina

60 ASINVS, Græcis ὄνος & κίβητος, Hebræis חמור chamor Deut. 5. Persis چار care. Interpres Græcus ferè ὄνον uertit. Cæterum אֲתוֹנוֹ atonot asinæ, in multitudinis numero ubiq; ponitur. Nō placet quod LXX. μύλονος, id est mulos uertunt, et Hieronymus asinos genere masculino. Inuenio & à posterioribus Iudæis pro asino poni tria hæc uocabula, גַּיְדוֹר gaiedor, תַּרְתַּק tartak & בַּאֵר caar. Est & אֵיִר air asini pullus uel asellus, Genes. 32. ubi translatio Chaldaica יְלִי ilī habet, Persica בִּרְהָא borah ha, Arabica اَتَان atān, LXX. πῶλος simplici-
 ter uertunt: & Iudicum 10. aliqui pullos equorum etiam exponunt. Italis lasino, Hispanis asno, Gallis ung asne, Germanis Esel, Mul, Mülleresel, Illyrice osel, Anglice an asse. Asellus, ὀνίσκος, ὀνά-
 εἶος (ὀνίσκος enim insectum est) ab asino forma diminutiua: quanquam simpliciter etiam pro asino

per contemptum ponatur. Nascuntur aut parui, uel uteri uitio, uel aliam ob causam præter natura-
ram, uel propter loci frigiditatem. Columella ab initio lib. 7. Principiū (inquit) tenebit minor Arca-
diæ, uilis hic uulgarisq̄ asellus. Minor Arcadiæ, id est Arcadico asino, qui & maior & pretiosus est. 30

B. Descriptio

Asinus animal gerulum, plagarum & penurix inter iumenta tolerantissimus, tardius reliquis
armentis deficit, laboris & famis maxime patiens, corpore macilento & deformi. Frigoris impatiens
est: quapropter Pontica & Scythica terra & finitimæ asinis carent, ut etiam Celtica (Gallia supra
Hispaniam sita) propter immodicū frigus. Parui sunt in Illyria, Thracia, & Epiro, cum cæteras qua-
drupedes Epirotica terra magnas ferat. ¶ In mulis etiam, asinis communia quædam dicemus, Asi-
ni speciosi & mularum generi seminando commedissimi forma, in mulis infra describetur. Ab aspe-
ctu (inquit) non aliter probari debet, quàm ut sit amplissimi corporis, ceruice ualida, robustis ac la-
tis costis, pectore musculofo & uasto, feminibus lacertosis, cruribus compactis, coloris nigri uel ma-
culosi, aut etiam rubei, secundum Palladium. Nam murinus cum sit in asino uulgaris, tum etiam 40
non optime respondet in mula. Murius apud Varronem: Ego, inquit, de asinis potissimum dicam,
quod sum Reatinus, ubi optimi & maximi fiunt, è quo seminio ego hic procuravi pullos, & ipsis
Arcadibus uendidi aliquoties. Igitur asinorum gregem qui facere uult bonū, primum uidendum
ut mares, foeminasq̄ bona etate sumat, utiq̄ ut quàm diutissime fructum ferre possint, firmos, omni-
bus partibus honestos, corpore amplo, seminio bono, ex his locis, unde optimi exeunt: quod faciunt
Peloponneses, cum potissimum eos ex Arcadia emebant, in Italia ex agro Reatino. Non enim si-
murenæ optimæ flutæ sunt in Sicilia & helops in Rhodo, continuo hi pisces omni mari similes na-
scuntur. Et alibi apud Varronem: Quod similes parentum gignantur, eligendi, & mas & foemina
cum dignitate ut sint. In mercando item (ut cæteræ pecudes) emptionibus, & traditionibus domi-
nium mutant, & de sanitate ac noxa solet cauere. ¶ Asino & tauro inter ea quæ animal generant 50
crassissimus & nigerrimus sanguis est. Plinius asinis pinguiissimum, homini tenuissimum esse scri-
bit. Caput græde (quanquam Aristoteles in Physiognomicis paruū id facit:) aures longè lataq̄.
Tum mas, tum foemina trigesimo mense dentes mittit priores: secundos autem sexto mense, atque
etiam tertios quartosq̄ eodem: gnomonas hos quartos à dijudicanda etate nuncupant. Quo d'sino
prius peperere quàm decidant postremi, sterilitas certa. Cor ei pro portione maximum, ut omnibus
timidis, aut propter metum maleficis. Venter unicus, ut & reliquis quæ solidas habent ungulas.
Felle caret, ut solipeda omnia. Mammæ binas gerit inter femora, in anteriore dorsi parte circa sca-
pulas debilior, ubi & crucis figura in eo apparet: posterius & circa lumbos ualidior. Caudam habet
quàm equus longiorem. Cur pili è cicatrice nascantur eis, n̄q̄ candidi, Aristoteles quærit Problema
te 29. & 31. sectionis 10. Corpore asinorum exanimato scarabeos gigni putant. ¶ Stygis aqua ex pe- 60
tra profluens insigni frigiditate est, dissiliens uasis omnibus, asini modo ungula excepta, aut mu-
la, sicuti alij prodidere, ni mendosa sunt Græcorum exemplaria. Certe in libro de primo frigido Phu-
tarchus

tarchus de asini ungula intellexit, quod facit in historijs item Ioanes monachus in Alexandri mentione. At libro tricesimo Plinius, mularum ungulis contineri modo Stygis aquam prodit, facilis lapsus; nam Græce ὄνος asinus est; mulus autem uel mula, ἴμιον. Aut utrunque est, aut forsan labitur Plinius. Nam in Alexandro Plutarchus ὄνος χυλὸν dicit: quanquam interpret equi ungulam reddidit, Cælius Rhodig. Vitruuius etiam libro 8. mulina tantum ungula Stygis aquam conseruari posse dicit; Iustinus lib. 17. seu Trogus, equi, Curtius autem lib. 10. dum iumentum ait, in medium relinquit, Aelianus non ungulis sed cornibus asinorum Scythicorum contineri scribit.

C. Actiones

Tardus & piger incessu asinus, eoque uerberibus promouendus, inter quæ durissimus est. Rudissim
 10 ma & absona uoce rudit, de qua plura mox in Philologia. ¶ Ferule asinis gratissime sunt in pabulo, cæteris uero iumentis præsentaneo ueneno: qua de causa id animal Libero patri assignatur, cui & ferula. Ocimum Venerem stimulat, ideo etiam equis asinisque admissuræ tempore ingeritur. Spinis quoque adhuc teneris uescitur asinus, & fructibus arborum. Quin & eo rure (Columella teste) quod pascuo caret, contineri potest exiguo, & qualicumque pabulo contentus. Quippe uel folijs spinisque, uel perticis salignis alitur, uel obiecto fasce sarmentorum. Paleis uero, quibus fere omnes regiones abundant, etiam gliscit. Q. Hortensius maiorem curam sibi habet ne eius esuriant nulli in piscinis: quæ ego habeo ne mei in Rosca esuriant asini, &c. Ego enim uno seruulo, ordeo, non multa aqua domestica, meos multitudine alio asinos, Varro: & alibi, Commodè (ait) pascuntur farre & fufuribus ordeaceis. Eadem fere in pastu obseruantur quæ in equis. Aquæ potu pinguescere eos ferunt, & ex cibo eò magis
 20 proficere quo plus biberint. Pullum asinæ à partu recetem subiiciunt equæ, cuius lacte amplior fit, & hipbothelas uocatur: præterea educant eum paleis, fæno, hordeo. Non nisi assuetos potant fontes, qui sunt in pecuarijs, atque ita ut sicco tramite ad potum eant. Nec pontes transeunt per raritatem eorum translucensibus fluuijs. (Hic pro eorum aliàs legitur plançarum in Plinio: quæ uox etiam Gallica est, & pontium tabulas significat: ut non approbemus illos qui placarum, aut ut Hermolaus phalangarum legere malunt.) Mirumque dictu, sitiunt: & si immutetur aquæ, ut bibant, cogende exonerandæ uie sunt, Plinius. Apud Afros pastorales asini reperiuntur impotenti, id est, qui nunquam bibunt, Herodotus lib. 4. De asini pastu & potu uide etiam in equis. ¶ Non nisi spatiosa incubitant laxitate. Variâ namque somnio uisa concipiunt, ictu pedum crebro: qui nisi per inane emicuerit, repulsu durioris materiæ claudicat illico affert. Asini cur plus excrementi sicci egerant quam humidi Aristoteles inquiri Problemate 38. sectionis 10. Asinæ tenuiorem reddunt urinam quam mares. Purgantur mensibus, amplius quidem quam oues & capræ, sed multo ex proportione minus. ¶ Anna sacer Esau primus equis asinos copulauit, ut Iudæi asserunt. Isidorus, Multus est in coitu asinus, minus tamē quam equus. Tam mas quam fœmina mense tricesimo coit: sed magna ex parte nequeunt generare; uerum in bimatu, aut trimatu & semisse. Sed iam uel anniculam uentrem gessisse asellam aiunt, ita ut quod pepererat, educari ac perfici potuerit, Aristoteles. Et Plinius similiter, Partus (inquit) à tricesimo mense ocyssimus, sed à trimatu legitimus: totidē quot equæ & eisdem mensibus, & simili modo. De asinis ad coitum idoneis lege Constantinum lib. 16. cap. 20. item cur equæ in Elide ex asinis concipere non potuerint, Leonicenum 1. 62. Asinus nisi à prima dentium mutatio
 30 ne generare incipiat, nunquam post generat, sed sterilis omnino perdurat, Aristot. Superstitiosè à quibusdam proditum est, asinas non concipere tot annis, quot grana hordei muliebris purgationis sanguine contacta ederint. Non equinoctio uerno, ut equæ & cætera pecora, admissarijs iunguntur asinæ: sed æstiuo solstitio, propter naturæ frigiditatem, ut tempore calido pulli nascantur, eodē enim tempore parit, quo coierit, Aristot. Admittuntur ante solstitium, ut eodem tempore alternis annis pariant, duodecimo enim mense conceptum semen reddunt, Varro. Mares in remissione operis de teriores ad generationem sunt, quamobrem ab opere non disjungunt. Asinus equam superueniens citius implet quam equus. Si equus superuenerit asinam, quam inierit asinus, non peruertet asini initu: sed si asinus superuenerit equam, quam equus inierit, peruertet (ita ut abortus sequatur, Plin.) propter seminis sui frigiditatem, Aristot. Et alibi, Asinus quidem equi genituram corrumpit, sed equus asini minime, cum equa iam asini initu conceperit. Cum uel equus cum asina, uel asinus
 40 cum equa inierit, multo magis abortus consequitur, quam cum unigenæ inter se iungantur: uerbi gratia, equa cum equo, aut asina cum asino. Euenit etiam tempus gerendi uteri, cum equus cum asino coierit, maris norma: id est, ut quanto spacio temporis mas perficitur suo in genere, tãto etiam fœtus, quem ipse procreat, absoluitur. At magnitudine corporis, speciè, & uiribus, magis fœminæ, quam mari simile euadit quod nascitur: si frequenter coeant, neque ullo interposito tempore cessent, quæ ita iunguntur, breui fœmina sterilefcit: qua de causa non frequenter ita coniungunt, qui curam huic adhibent rei, sed tempus aliquod interponunt. Non asinum equa, ut asina equum recipit, nisi asinus sit, qui equam suserit. Admittunt de industria quos hipbothelas uocant, ac si equi mulgos cognomines, qui in pascuis modo equorum uiribus bonis superantes coeant. Reijcit asina semen à coitu nisi interpellatur: quamobrem statim à coitu uerberat insectanturque, Aristot. Plinius
 60 rem eandem his uerbis exprimit, Incontinens uterus urinam genitalem reddit, ni cogatur in cursum uerberibus à coitu. Parit duodecimo mense (annu uterum fert & asina & equa) singulatim magna ex parte procreat prolem; ea namque natura est, ut unum pariat, sed nonnunquam gemellos etiam

ædit, rarissime tamen. Mulus ex asina & onagro genitus omnes antecellit. Parere uel in conspectu hominis, uel in luce nolit, sed tenebras quærit (aliàs in tenebras ducitur) cum parturit. A partu die septimo mari iungitur, eoque die iuncta maxime recipit initum, sed postmodum etiam patitur. Solet hæc, nisi priusquam gnomonem amittat, peperit, nunquam postea initum recipere: sin antea peperit, parere tota sua ætate potest. Gignit tota uita (teste Plinio) quæ est ei ad trigessimum annum. Ad mularum maxime partus, aurium referre in his & palpebrarum pilos aiunt: quamuis enim unicolor reliquo corpore, totidem tamen colores quot ibi fuere, reddit. Pregnantes opere leuant. Venter enim labore nationem reddit deteriore. Marem non disiungunt ab opere, quod remissione laboris fit deterior. Secundum partum pullos anno non remouent à matre. Proximo anno noctibus patiuntur esse cum his, & leuiter capistris, aliãue qua re habent uinctos. Admittuntur ante solstitium, ut eodem tempore alternis annis pariant: duodecimo enim mense conceptum semen reddunt. In partu eadem ferè obseruant quæ in equis. Partus charitas summa, sed aquarum tædium maius, per ignes ad foetus tendunt. Eadem, si riuus minimus inter sit, horrent, ita ut pedes omnino caueant tingere. Dolent eis à foetu mammæ: ideo sexto mense arcent partus, cum equæ anno propè toto præbeant. Lac grauidæ habent mense decimo, uel ut Plinius scribit, prægnantes continuo lactescunt. Pulis earum, ubi pingue pabulum, biduo à partu maternum lac gustasse lætale est. Genus mali uocatur colostratio. Crassissimum asinæ lac est, ut quo coaguli uice utantur: tenuius equæ, tenuissimum cameli. Hæc Plinius, quomodo autem crassissimum sit asinæ lac paulò post differemus. Vita asinis ad trigessimum annum (aliàs amplior annis triginta) foemina uiuacior mare est. ¶ Vno maxime morbo laborant, quem malida uocant, quod uitium in capite oritur, facitque ut per nares pituita multa, rufa que effluat, quæ si ad pulmonem descenderit, moriuntur: sed si in capite solum est, non infert interitum. Soli inter animalia pilosa, non à pediculo tantum, uerum etiam rediuo immunes sunt. Plinius oues etiam à pediculis infestari negat. ¶ Asino moriente uiso celerrime deficiunt: raro alioqui morbis afficiuntur. Grammatici Græci maliasmon esse dicunt catarrhum per nares in asinis: & tormina etiam eis accidere: à neutro morbo eos euadere. Malie, *μαλιν*, apud eosdem, affectus iumentorum cum tussunt: & malis, aphtha, id est, oris ulcus, inflammatio. Absyrtus de morbis equorum cap. 2. Maxima (inquit) ægritudo est, à quo equi non facile conualescunt, quam plerique malin, alij catarrhum, Romani sumperium uocant, est autem reuera articularis morbus, deinde eius signa & curationem subiicit. Nos plura de hoc morbi genere in Boue dicemus. Si oues utantur stabulo, in quo mule, aut equi, aut asini steterunt, facile incidunt scabiem, Columella. Circa Abderam & limitem qui Diomedis uocatur, equi nascentibus illic herbis pasti, inflammantur rabie, circa Potnias uero asini, Plinius. Asini in Thuscia depasti cicuram, tam graui somno premuntur, ut stupidi sensuque priuati, caudauera uideantur. Et sæpe accidit, ut dum à rusticis propter pellem excoriarentur, iam dimidia parte detracta, tum primum expergiscerentur, excoriantibus inde uehementer cõsternatis, Petrus Andreas Matthæolus. Ad urinæ difficultatem asini, ut Suidas scribit, superstitioni quidam hæc uerba immurmurabant, Gallus bibit & non meijt, myxus non bibit & meijt. Ego pro myxo hic myxum id est bufonem accipio, ut suo loco repetam copiosius. Ad morbos particulares in equis, asinis, & mulis, sanguinis detractione utendum est, Hippocrates in Geoponicis. Eidem ferè morbi asinis & equis infesti sunt, & similiter curantur: proinde asinos curaturus ad equos transibit.

D

Asinus ineptissimis est moribus, & degenerare animo, in primis mansuetus, ingenij placidi, stolidus, nec ulla utcumque magna & iniqua onera detrectat. Obuijs in uia cedere nescit. Vocem hominis consuetam intelligit, & meminit iter quod aliquoties ingressus est. Maurusij asini primum ut se in uiam dederunt, incredibiliter incitata celeritate iter conficiunt, ut euolare, non excurrere uideantur. Deinde eos cito fessos de uia, & pedes & spiritus deficiunt, ac pedum tarditate ad currendum cõstricti insistent, & acerrimas profundunt lachrymas, non tantopere, meo iudicio, ob futuram mortem, quam ob pedum infirmitatem, quare ut captiui ad equos alligati trahuntur, Aelian. ¶ Asino & tauro coruus adterfatur, quippe qui aduolans feriat, & eorum oculos laceret. Cum salo etiam auicula prælium ei est: Spinetis enim se scabendi causa atterens, nidus eius dissipat: item cum spino, cui uictus à uepribus, quas asinus tenellas adhuc pascit. Sunt & lupi eis inimici, ut qui carne alantur, itaque ab illis circumueniuntur. Cum lupum asinus præsentem uiderit, caput in latus uertit, ne aspiciat, & uisu auerso inuaditur. Præterea colote hostis est: dormit enim colota in præsepibus, & na rem subiens asini, ne comedat, impedit. Plura de colota lib. 2. in Stellione docebo. Querunt asini asplenon herbam, ut minuant atram bilem. ¶ Ammonianus Syriano cognatus, poetarum interpretationi & Græcæ linguæ elegantia deditus erat, atque asinum sapientia auditorum possidebat, Suidas. Quod asini etiam discernant genus, speciem ac indiuiduum, Galenus cõfirmat lib. 2. Methodi, his uerbis: Adeoque (inquit) est euident, ac omnibus natura insitum, tum hominibus, tum brutis, ut aliud quid ceu in substantia subiectum, aliud ceu specie unum intelligat: ut uel asinorum (qui tamè omnium brutorum stupidissimi uidentur) aliud esse specie unum, aliud numero, notitiam non fugiat. Conspecta namque camelo, asinus se retrahit, & fugit, ac timet, si nunquam ante camelum conspexit: sin autem uidere iam assueuit, quamuis aliam aliamque illi demonstret, tamen propter consuetudinem non amplius timet, sed ueluti unam speciem intuetur, & illam cui insueuit, & hanc que nunc primum

primum apparet. Ad eundem modum nec homines timet propter consuetudinem; sed hos quoque uelut unam speciem uidet. Verum si curatorem inspexit, nō solum ut hominem, sed etiam ut hunc hominem agnoscit, & micat auribus, & caudam quatit, & rudat, & lasciuat, cum eum aspexit, utiq; indicans se familiarem agnoscere. Hunc itaq; tum ut hominem, tum ut familiarem noscit. Eum autem quem primum iam uidet, ut hominem similiter, ut familiarem non similiter. Et paulo post. Eodem modo uia norunt, non tantū absolute ut uiam, sed etiā ut hanc aliquam uiam. Nam in ingressu uia quam non nouit, asinum statue, attendeq; ut illam perambulet, ac totam peragat, in neutram partem declinans, nisi sicubi in diuersa scinditur, utiq; declarans se speciem ipsam uia meminisse & clare agnoscere. Quippe in ambulat eam, quæ trita est: quatenus autem ignorat, fallitur. Neq; enim
 10 ex recordatione eius, quæ insectilis unaq; numero est, hanc quam nō nouit, peragere potest: & quæ sequuntur reliqua. ¶ Huius loci sunt etiam quæ in Physiognomonicis Aristotelis legimus, ubi ex aliqua hominis & partium eius ad asinum similitudine de ingenio pronunciat. Asinis, inquit, & suis communis est intemperantia circa Venerē: Asinis propriū, cura & solitudine carere. Qui asinos referūt capite paruo, ferē sunt stupidi: Qui facie carnosa, timidi: eadē magna, tardi: Qui fronte rotūda, stupidi: Qui eminentib; oculis, simplices; magnis, asinini: Qui labijs crassis, & superioribus magis eminentibus, stulti: deniq; uoce magna & graui, cōtumeliosi, uel (si Græce mauis) *ὄβρις*. Ad mantius etiam illos quorum oculi sicut asinis prominent, dementes & contumeliosos esse conijcit.

E.

Tertio anno domare incipiūt ad eas res; ad quas quisq; eos utit habere in usu. Greges eorum
 20 non sanē fiunt, nisi ij, qui onera portent, ideo quod pleriq; deducuntur ad molas, aut ad agriculturam, ubi quid uehendum est, aut etiam ad arādum, ubi leuis est terra, ut in Campania. Greges fiunt ferē mercatorum, ut eorum qui ē Brundisio aut Apulia asellis dosuarijs comportant ad mare oleū, aut uinum, itemq; frumentū, aut quid aliud, Varro. Cæterum Columella lib. 7. initio: Prīncipiū (inquit) tenebit minor Arcadiæ, uilis hic uulgarisq; asellus, cuius pleriq; rusticarum rerum autores in emendis tuendisq; iumentis præcipuam rationē uolunt esse; nec iniuria: nam absq; ullo ferē sumptu alitur (ut supra explicauimus) & imprudentis custodis negligentiam fortissimē sustinet. Huius animalis tam exiguæ tutelæ plurima & necessaria opera supra portionem respondent: cum & facilem terram, qualis in Bætica totaq; Libye sit, leuibus aratris profcindat. In Byzacio Africa illū centena & quinquagena fruge fertilem campum, nullis cum sicus est arabilem tauris, post imbres uili
 30 asello, & a parte altera iugū anu uomerem trahente, uidimus scindi, Plinius. Ad hæc uehicula non nimio pondere trahit. Sape etiam ut celeberrimus poeta memorat, Tardi costas agitator aselli, Vilibus aut onerat pomis, lapidemq; reuertens Incussum, aut atræ massam picis urbe reportat. Iam uerō molarum & conficiendi frumenti penē solennis est huius pecoris labor. Quare omne rusticum tanquam maximē necessariū desyderat asellum: qui, ut dixi, pleraq; utensilia, & uehere in urbem, & reportare collo, uel dorso commodē potest, Columella. Apud nos molitores maximē asellis utuntur, & rustici ad lignationem, & rebus suis uehendis mendici. Quicquid per asellum fieri potest utilissimē constat, Plin. Mulis, equis, asinis feræ nullæ, nisi si in familia sunt, Cato. Quot iuga boū, mulorum, asinorum habebis, totidem plostra esse oportet, Idem. Alibi quoq; asinos plostrarios, & asinum molarium: & iugum asinariū apud Catonem nominari reperio. Asinum 400. nummū em
 40 ptum Q. Axio Senatori, autor est M. Varro, haud scio an omnium pretio animalium uicto, Plin. Quæstus ex ijs opima prædia exuperat. Notum est in Celtiberia singulas quadragenis milibus nummū enixas (alias emi) Plin. Asini Arcadici in Græcia nobilitati, in Italia Reatini, usq; eō ut mea memoria asinus uenierit sestertijs millibus sexaginta, & unæ quadrigæ Romæ constiterint quadragesimæ millibus, Varro. Et alibi, Optimum est (inquit) Reatinum seminum, ubi tricenis ac quadragesimæ millibus H. S. admissarij aliquot uenierunt. Quadragesimæ sestertia ualent ære Gallico bis mille libras Turonicas, hoc est mille solatos bilibres. Tanti comparatā referunt asinam Reatinam gerulam, aratricem & prolificam. Quo fit ut sexaginta milia sestertiorum nummū, quibus asinum sua memoria emptum Varro miratur, solatorum mille quingentorum compleant æstimationem, ut Robertus Cenalis calculauit. Et quoniam asini propter mulorum generationem præcipuē utiles ac pretiosi sunt, multa hic quæ ad eam & asinos admissarios pertinent, dici poterant, nisi commodius uideretur in mulorum usq; mentionem ea differri. Ex onagro & asina genitus omnes antecellit, Plinius. Carmani propter equorum inopiam asinis in bello plurimum utitur: & asinum Marti sacrificant, quem solum Persæ ex omnibus dijs colunt, & bellicosi sunt, Strabo lib. 15. ¶ Asinum lac miscunt ad Phrygium caseum conficiendum, Aristot. ¶ Stercus asinorum primum est maximē hortis: deinde ouillum, & caprinum, & iumentorum, Palladius. Brassicis simum asinum maxime conuenit, Plin. Quidam bubulo iumentorum simum præferunt, ouillumq; caprino: omnibus uero asinum, quoniam lentissimē mandant: e contrario usus aduersus utrunq; pronunciat, Idem. ¶ Tibiæ ludicræ nunc è loto ossibusq; asini & argento fiunt, Plinius: & alibi, Asinorum (inquit) ossa ad tibiæ canora sunt. Tibiarum artifices ceruinis ossibus, quorum olim usus erat, asinina præponunt, tanquam
 60 argutiora: & Aesopus apud Plutarchum in sapientum conuiuio miratur tam crassum & à Musis alienum animal ossa maxime tenuia & musica habere. Niloxenus etiam eodem in libro: Busiritæ inquit Naucratis nos accusant, quod ex asinis ossa tibijs adhibere cœpimus, cum ipsis uel tubam

audire nefas sit, quod asini uocem asimilet, qui propter Typhonem eis exosus est. Colyfanemas cognominatus est Empedocles Laertio teste; Nam cum Agrigentini uento infestarentur, illum auertisse dicitur circumpositis urbi pellibus asinorum innumeris. Apud Cumanos mulier in adultério deprehensa ducebatur in forum, ut illic lapidi insistentibus omnibus esset conspicua. Deinde impositam asino, atque ita per totam ciuitatem circumductam, reducebant ad lapidem, ut ibi rursus esset omnibus spectaculo. His actis habebatur infamis per omnem uitam, & ignominiae gratia *ὀνοβίατις* dicebatur, quod asinum equitasset. Lapis autem nefastus ac detestabilis habebatur in quo steterat mulier, Plutarchus in Problematis. Quadrabit haec nomenclatura adagij instar in quamuis prostituta fama. In Varini Camertis Lexico onobostides & onobatides eodem sensu legimus. Oneabates, Stephano *ὀνεβιάτις*, Aegypti urbs est. Maxima etiā apud Parthos ignominia ducebatur, nudum asino inuehi, Suid. ¶ Meshā Arabice nominatur pannus contextus ex pilis asinorum & caprarum, uel caprinis tantum; unde Arabes solitudinum incolae tentoria & saccos sibi conficiunt, Andreas Bellunens. Equae caluaria, sed non uirginis, intra hortum ponenda est, uel etiam asinae. Creduntur enim sua praesentia fecundare quae spectant, Palladius. Columella lib. 10. inter rusticorum remedia aduersus tempestates, sic scribit: Hinc caput Arcadici nudum cute fertur aselli Tyrrenus fixisse Tages in limite ruris.

F.

Pullos asinarum epulari Mecoenas instituit, multum eo tempore praelatos onagris: post eum interijt autoritas saporis, Plin. Aristophanis interpretes in Vespis scribit asinos Athenis in cibum uenisse, super his uerbis poeta: *ὅταν φάγῃς ὑπογάστριον γέροντος ἡλιασικῶ, ἀντὶ τοῦ εἶπαι ὑπογάστριον ὄνος ἢ βοῦς.* ¶ Sunt qui asinorum domesticorum, etiam cum senuerunt, carnes mandant: quae pessimi sunt succi, ac concoctu difficillimae, stomachumque ledunt, & praeterea inter edendum sunt insuauis: quemadmodum equorum ac camelorum carnes, quibus etiam ipsis homines, animo & corpore asinini ac camelini, uescuntur, Galenus lib. 3. de alimentorum facultatibus. ¶ Lac muliebre temperatissimum est, mox caprillum, hinc asininum, ouillumque, postremo uaccinum, Aegineta. Archigenes & Philagrius omne lac incommodum esse calculosis pronuntiant, praeter asininum, quod substantia tenuissimum est, & facultatis facillime dissoluentis. Igitur mirabiliter articulorum tumores & nodos (quos ad callosae duritiae modum ex uitiosi lactis usu pueri sustinere coguntur) leuigat & delet: unde admonendum duxi ut ipsum calculosis assidue heminae mensura exhibeatur, post matutinas deambulationes, atque id praeseruandi a lapidis generatione gratia, praeter omnibus alijs fiat. Meminit horum Aetius in curatione lapidis uescicae. Idem scriptor alibi de suppuratis renibus tractans, his uerbis utitur: Lac itaque cum melle post puris eruptionem eis praebendum: & primum quidem asininum aut equinum, ad ulcera enim repurganda conducit: quum uero repurgatione amplius opus non habent, & morsus fiunt obtusiores, indigetque aeger nutrimento, tunc etiam bubulum lac eis exhibendum duarum aut trium heminarum mensura. Bubulum, asininum, & equinum lac, uentri magis idonea sunt, sed ipsum turbant, Dioscorides. Maxime perpurgat lac equinum, tum asininum, deinde bubulum, tum caprinum, Varro. Pullum asininum a partu recentem subiiciunt equae, cuius lacte ampliores fiunt: quod id lac quam asininum, ac alia omnia dicunt esse melius. Idem. Dulcissimum ab hominis lacte camelinum, efficacissimum ex asinis, Plin. Bubulum lac pinguisimum est, ouinum & caprinum multo minus, asinarum minimum pingue habet. Quamobrem perraro alicui in uentre coagulatur, si recens mulsimum & calidum adhuc bibatur: quod si sal & mel adijciantur, fieri non poterit ut amplius coaguletur in uentre. Eandem ob causam aluum magis subducit, quod serum ei copiosius insit, minus autem de casei natura, cuius ratione lac aluum sistit, Galenus lib. 3. de alimentorum facultatibus. Et alibi, Equinum lac ocyus descendit, similique modo asininum. Quae ritur apud recentiores medicos, an asininum lac sit omni alio tenuius: quoniam Galenus secum etiam in hoc pugnare uidetur, lib. 6. de sanitate tuenda inter omnia lactis genera tenuissimum dicens: tertio autem de alimentorum facultatibus, paulo ante citatum iam locum camelinum & equinum ei in tenuitate praefert, Aristotelem tertio de animalium historia secutus. Hos locos Ioan. Manardus in epistolis ita conciliat: Sexto de sanitate tuenda, inquit, Galenus asininum lac leptomeresaton, id est, maxime tenuium partium affirmat; in tertio uero de alimentis, camelinum asinino, non in tenuitate sed in humiditate praefert, hygrotaton enim dicit. Quare nisi fateri uoluerimus Aristotelem aliud sensisse quam Galenum, dicere oportebit, quod per tenuissimum non intellexerit tenuissimarum partium, sed maxime humidarum. Haec ille. Ego Galeni uerba sic accipio, asininum lac tenuissimum recte dici, si comparetur animalium lacti quae apud nos & pleraque gentes mulgeri solent, uaccarum nempe, ouium, & caprarum; simpliciter uero, & comparatione ad animalia quorum inusitatum fere ad cibum & potum in Europa lac est, ut cameli & equi non tenuissimum, sed crassius. Sic etiam Plinius tenuissimum lac camelis esse scribit, mox equabus, crassissimum asinae, ut coaguli uice utantur. Crassissimum dixisse uidetur, pro crassius quam cameli & equae. Leptomeres, id est, tenuium partium uocatur, quod non crassis neque uiscosissimis partibus constat, & cito ac facile corporum meatus subit: id quod lacti eo magis conuenit, quo liquidius est, minusque caseosae substantiae habet, ut Galenus ipse exponit. Sed ne sim longior, & si plura hoc in loco contra Manardum dicenda haberem, ad remedia transeo quae ex asino & diuersis eius partibus apud scriptores celebrantur.

G.

Ex eadem aqua, de qua bos aut asinus biberit paululum sumptum & potatum, tollit efficaciter capitis dolorem, Marcellus & Plin. Ad comitiale prodest asini cerebrum ex aqua mulsa, infusum prius in folijs, femuncia per dies potum, Plinius lib. 28. cap. 16. Numerus dierum in exemplaribus uulgatis non est expressus: ex sequentibus tamen constat non pauciores esse quam 30. Ridiculum est quod apud eundem legitur: Si quis asino (inquit) in aurem percussum a scorpione se dicat, transire malum protinus tradunt. Est genus febrium quod amphemerinum uocant, hoc liberari tradunt, si quis e uena auris asini tres guttas sanguinis in duabus heminis aquae hauserit: item uenena omnia accenso asini pulmone fugere, Plin. Idem si tritus bibatur ad anhelitum & tussim commendatur ab Haly Arabe. Sunt qui ex asino mare nigroque cor edendum cum pane sub die prima aut secunda luna praecipiant contra morbum comitiale, Plin. Iecur inassatum esu comitialibus prodest, sed ieiunis edendum praecipitur, Dioscorides. Alij admixta modice panace, ori instillandū docent, idque diebus quadraginta: sic a comitialibus morbis & alijs infantes tueri, Plin. Aridum tritum cum petroselinis partibus duabus, & nucibus iuglādibus tribus purgatis ac melle illitis (alias ac melle tritum) in cibo datum hepatico ieiuno mirabile est, Plinius & Marcellus. Cinis ex eo cum oleo ad scrophulas utilis est: item ex hepate & carne eius cinis ad fissuras frigore contractas, ut Auicenna scribit: ego Dioscoridem magis approbo, qui utraque haec remedia unguularum cineri attribuit, ut etiam Rasis. Ad lienis uitium efficacissime datur inueteratus lien asini, ita ut in triduo sentiat utilitas, Plin. Si lienosus de splene asini arefacto quotidie ieiunus pauxillum manducet, ita potenter sanabitur, ut intra triduum utilitas remedij huius appareat, Marcel. Splen contritus & ex aqua impositus mamillis lac prouocat, Sextus. Lien inueteratus ex aqua illitus, mammis abundantiam facit, uulvas suffitu corrigit, Plin. Splenis asinini leuissimus puluis, cum seuo ursino & oleo ad mellis crassitiem redactus, & illitus, supercilij pilos restituit, Rasis. Renes inueterati tritique, & in uino mero dati, uesciae medentur, & urinae incontinentiam cohibent, Plin. Eidem arefacti atque exusti tritique, id est in puluerem tenuissimum redacti, & ex mensura conchulae unius cum uini meri cyathis duobus stragurioso potui dati efficaciter medentur, Marcellus. Cinere genitalis asini spissari capillum putant, & e canicie uindicari si rasis illinatur, plumboque tritis cum oleo, Plinius. Coitus stimulat dexter asini testis in uino potus pro portione, uel ad alligatus brachiali: nec non eiusdem a coitu spuma collecta roseo panno, & inclusa argento, ut Osthanes tradit. Salpe genitale (asinini) in oleum feruens mergi iubet septies, eoque perungi pertinentes partes: Bialcon cinerem ex eodem bibi. Testes sale asseruati, & aspersi potioni, in asinarum maxime lacte uel ex aqua, ad comitiale profunt, Plinius. Fel tauri uel asini utrumque per sese aqua infractum, maculas in facie tollit, euitatis solibus ac uentis post detractam cutem. Sanguis asini sedat fluxum sanguinis ex uelamine (id est, cerebri tunica, nisi fallor) Barbarus quidam: (Dioscorides hanc uim cerebro gallinaceorum attribuit) Eiusdem tres uel quatuor guttae cum uino haustae, febres quotidianas sanant, Aesculapius quidam, Plinius, ut paulo ante retuli, idem scribit de tribus guttis sanguinis ex uena auris, in duabus heminis aquae haustis. Sanguis asinini pulli ex uino, regio morbo medetur, Plin. Adipem tradunt cicatrices corpori concolores reddere, Dioscorides: uel ut alij, uestigia cutis abolet: ut Plinius, cicatrices nigras reducit ad colorem. Sanat & uuluarum exulcerationes idem inueteratus, & in uellere appositus duriciem uuluarum emollit: per se uero recens & inueteratus ex aqua illitus, psilothri uim obtinet, Plin. Si medulla asini aut seuo, is qui comitiale patitur, loco calido inungatur plurimum iuuabitur, Rasis. Scabiem hominis asininae medullae maxime abolent, Plin. Seuo cicatricibus ac licheni leprisque maxime color redditur: Sole adusta eodem aptissime curantur, Plin. Coitus stimulat anseris masculi adipe permixto illitum, Plin. Sextus similiter, qui non seuum sed adipem rectius uocat, & ad anum hoc medicamentum apponi iubet. Pellis iniecta impauidos infantes facit, Plin. Ossa contracta & decocta contra leporis marini uenenum dantur. Ungularum asini cinis per dies multos (toto mense, Plinius) binis cochlearibus (uel ut Rasis habet, pondere trium aureorum & dimidij) potus, prodatur comitiales adiuuare: eadem oleo subactae strumas discutunt: & illitae (puluis siccus illitus) per nionibus medentur, Dioscorid. & Galenus lib. 11. de simplicibus pharmacis. Perniones Graeci chimetla uocant, aliqui in iam citato Galeni loco non recte phygetla legunt. Strumas discutit unguulae asini uel equi cinis, ex oleo aqua illitus, & urina calefacta, Plin. Curat etiam ea quae serpunt ulcera, inspersus, Idem. Ungulae asininae suffitae partum maturant, ut uel abortus euocetur: nec aliter adhibetur, quoniam uiuentem partum necant, Plin. Cinis ex eisdem cum asinae lacte inunctus, cicatrices oculorum & albugines tollit. Vt leucomata oculorum efficaciter discutias, unguulas asini uiuentis lima, & scobe earum quam tenuissimo, qui leuitate sua oculos non offendat, cum lacte muliebris mixto, frequenter inungito, Marcellus. Annulum ex unguula asini, in quo nigri nihil sit, ab epileptico gestatum, prohibere aiunt ne concidat. Hodie idem pollicentur de annulo ex unguula alces. Capilli & barbae nascuntur etiam glabro, si lichenem asini, id est collectionem duram quae est circa crura eius, comburas, & teras, & puluerem illum ex oleo uetere imponas: hoc ita ualidum est, ut si mulieri inde maxillam unxeris, barbas ei nasci scias, Idem. Lethargicos excitat illitus ex aceto, Plin. Ex quacunque causa grauedinem capitis exortam, quae intempestiuum concitet somnum, sine dolore discutit, si quis impetigines in asini cruribus naturaliter natas detrahat, easque in scobe delimitas,

+ Plin. et Marcellus.

immixto aceto naribus penitus obstitet, Marcell. Carnes ex iure sumptæ phthiſicis medentur. Hoc
 genere maximè in Achaia curant id malum, Plinius. Simile quid apud Auicennam legitur. Sunt qui
 carnem asini, sanguinem alij aceto dilutum, per dies 40. bibendum contra morbum comitiale præci-
 piunt, Plin. ¶ Asininum lac cum melle potui datum, uentrem facile & sine periculo soluit, Marcell.
 Dioscorides & alij simpliciter alutum mollire scribunt, Bubulum, asininum, & equinum lac, uentri ma-
 gis idonea sunt, sed ipsum turbant, Dioscorid. Asininum peculiariter collutos dentes gingiuasq; sta-
 bilit, Idem. Eodem lacte percussu uexatos dentes, aut dentium eiusdem cinere, confirmari notum est,
 Plin. Non solum enim dentibus innoxium est, sed ob tenuitatem etiam abstergendo conducit. Comi-
 tialibus morbis utiles tradunt testiculos arietinos inueteratos tritosq; dimidio denarij pondere in aqua,
 uel lactis asinini hemina. Interdicitur uini potus quinque diebus ante & postea, Plin. Ad comitiales (ut di-
 ximus) coagulum uituli marini bibunt, cum lacte equino asinino ue, aut cum punici succo: quidam ex
 aceto mulso; nec non aliqui per se pilulas deuorant, Idem. Lac asininum melle mixtum Galenus iuue-
 ni, qui ferè corabuerat, à balneo statim exhibuit. Suspiriosis ante omnia efficax est potus equiferorum
 sanguis: proxime lactis asinini tepidi cum bulbis decocti, ita ut serum ex eo bibatur, addito in tres he-
 minas cyatho nasturtij albi, perfusi aqua, deinde melle diluti, Plin. Si dolent ubera, lactis asinini potus
 mulcentur: quod addito melle sumptum & purgationes mulierum adiuuat, Idem. Stomachum exulce-
 ratum lactis eiusdem potus reficit, item bubuli, Plin. Aristolochia uel agaricum, obolis ternis ex aqua
 calida, aut lacte asini pota, stomachi uitia sanat, Idem. Heraclides orthopnoicis dedit anisi feminis, quod
 ternis digitis prehenderit, tantundem hyoscyami cum lacte asinino, Plin. Comendatur etiam ad tuf-
 sim, extenuationem, sputum sanguinis, hydropem & duritiem splenis. Capiti tamen infirmo, & uerti-
 gine aut tinnitu laboranti non conuenit. Priuatim prodest contra gypsum, & cerusam, & sulphur, &
 argentum uiuum: Item duræ aluo in febrili. Gargarizatur quoq; faucibus exulceratis utilissime: & bibi-
 tur ab imbecillitate uires recolligentibus, quos atrophos uocant. In febrili etiam quæ careat dolore capi-
 tis. Pueris ante cibum lactis asinini heminam dari, aut si in exitu cibi rosionem sentirent, antiqui in ar-
 canis habuerunt; si hoc non esset, habuerunt è caprino, Plin. Eiusdem potus utilis est coeliacis & dysen-
 tericis, addito melle, Plin. Tenesmus (id est crebra & inanis uoluntas egerendi) tollitur potu lacte asini-
 no, item bubulo, Idem. Sunt inter exempla qui lac asininum bibendo liberati sunt podagra chiragra ue:
 Alij uero seri asinini potu eosdem morbos profus euasere, Plin. Aqua mulsa contra hyoscyamum sa-
 lutaris est cum lacte, maxime asinino. Idem. Asinino lacte potu uenena restinguuntur. Peculiariter si
 hyoscyamum potum sit aut uiscum (chameleon ixias potius) aut cicuta, aut lepus marinus, aut opocar-
 pathum, aut pharicon, aut dorycnium: & si coagulum alicui nocuerit; nam id quoq; uenenum est in
 prima lactis coagulatione. Sed meminisse oportet recenti uendum, aut non multo postea tepesfacto.
 Nullum enim celerius euanescit, Plin. Cancris fluuiatiles triti potiq; ex aqua recentes, seu cinere adser-
 uato, contra uenena omnia profunt, priuatim contra scorpionum ictus cum lacte asinino: uel si non sit,
 caprino, uel quocunq; Addi & unum oportet, Idem. Rupta, conuulsa, cancri fluuiatiles triti in asini-
 no lacte maxime sanant, Idem. Asininum lac conferre aliquid candori in mulierum cute existimatur.
 Poppea certe Domitij Neronis coniunx, quingentas per omnia secum scetas trahens, balnearum etiam
 folio totum corpus illo lacte macerabat, extendi quoq; curem credens, Plinius: & rursus alibi, Cutem
 (inquit) in facie erugari & tenerescere, & candorem custodire lacte asinino putat. Notumq; est quas-
 dam quotidie quingentarum custodito numero fouere: Poppea hoc Neronis principis instituit, bali-
 nearum quoq; sic folio temperato, asinarum gregibus ob hoc eam comitantibus. ¶ Vrina asini attri-
 tus calciamentorum cum luto suo illa sanat; item scabiem hominis, & unguis scabros. Plin. Lepras ac
 furfures tollit tauri, uel addito nitro urina asini circa canis ortum, Plin. Asini urina traditur nephriticis
 siue renum uitijs mederi in potu, Dioscorides. Eadem cum melanthio prodest contra omnes impetus
 & suppurationes siue patos & apostemata, Plin. Alij ulceribus exedentibus & humidis utilem præ-
 dicant. Sideratis urina pulli asinini nardo admixto perunctione prodesse dicitur, Plinius. Eadem ca-
 pillum densari putant, admiscuntq; nardum fastidij gratia, Idem. Vrina muli uel mulae uel asini cum
 suo luto illita, & clauos abolet, & callis medetur, Marcell. ¶ Fimum asini recens cum rosaceo in graui-
 tate aurium tepidum instillatur, Plin. Ulcera capitis subito nata sanantur, si asini stercoreis succo, & scil-
 læ contrita quantum satis uidebitur, & bubulæ adipis tantundem miscueris, atq; ad capitis ulcera ue-
 luti ceroto usus fueris, Marcell. Tam asinorum quam equorum fimum, siue crudum, siue crematum,
 addito aceto, sanguinis eruptiones cohibet, Dioscorid. Stercus asinæ aridum naribus infriatum sangui-
 nem sine intermissione fluentem cito compescit, Plin. Idem si recens imponatur, profluuiam sanguinis
 mire sedare dicitur: item cinis ex eo. Qui uuluae etiam prodest impositus, Plin. Ad sanguinem un-
 decunq; fluentem adhibetur: si è naribus profluat, succus expressus instillatur ac retinetur. Si obstru-
 antur eo uenarum uel arteriarum aperta oscula, sanguis continetur. Fimus asini calidus uino misce-
 tur, cui intincta ut affatim succum combibant linamenta gossampina, ad fluxum sanguinis coercen-
 dum locis affectis immittuntur, Rasis. Emplastrum ex eodem fronti impositum fluxionem auertit, Ra-
 sis. Armentarij equi uel asini, qui herba pascitur, siccum fimum liquatum in uino, mox porum, contra
 scorpionum ictus magnopere auxiliatur, Dioscorid. Asinini fimi cinis ex uino coeliacis & dysentericis
 confert, Plin. Fimum asinini pulli, quod primum addidit à partu, polean uocant Syri, dant in aceto mul-
 so contra lienis uitium; Idem coeliacis & dysentericis confert; In sapa decoctum, colo magnopere pro-
 dest;

dest: Datum fabæ magnitudine è uino medetur morbo regio intra diem tertium: Eadem et ex equino pullo similiterq; uis est, Plinius. Eruptionibus pituitæ asinini fimi cinis illinitur cum butyro, Plinius. Equarū uirus à coitu Anaxilaus pdidit in lychnis accensum equinorum capitum uisus representare monstrifice: similiter ex asinis, Plin. Membrana partus earum, præcipue si marem pepererint, olfacta; accedente morbo comitialium resistit, Plinius.

H. Philologia de asino.

¶ a. Asinus Græcis ὄνος dicitur παρὰ τὴν ὄνησιν, quod hominum opera iuuat, unde & iumenta Latiniis dicta. Ἀσράβη ὄνος, mulus est. Cyrenenses asinum βρεικὸν uocant: Cretenses δ' ἄλισον: quidam βόπυλον, quidam κιλῶν, alij μεγὰ μύκον à nimia uocis absurditate. ὀνάριον, ὀνίδιον, et κανθίς, diminutiua sunt. Asella pro ala quoq; siue axilla reperitur, unde illud in sacris, Prouer. 19. & 26. Abscondit piger manū sub asella: sic à qualo quasillum dicimus. καθύλους Varinus asinos interpretatur, quæ uox ad canthelios accedit. Inueniuntur & hæc nomina apud Græcos, κανθῶν, unde uocatus cantharus, id est scarabeus, qui ex asini fimo sobolem sibi parat: κίλλα, quod talum quoq; significat: μένον apud Varinum, haud scio quàm rectè scriptum, μονιός, ut D. Cyrillus in Osee propheta exponit, alij uerò magnam belluam, quæ propter feritatem solitaria pascatur, proprie tamen aprum significat, qui solitarius degit. Suidas etiam lupum solitarium interpretatur. Πελίας, asinus fuscus, Etymologicon. πατρῶν προδικασίαι, ὅτι πατρῶν εἰσὶν ὄνων ἡμίονοι, apud Varinum. Τερένης, asinus labore & senio cōfectus: accipitur etiam pro homine sene & atate exhausto. ὀκρίβας, asinus, uel aries agrestis, Suid. ὀκρίβαντες etiam pulpita dicuntur, ἐφ' ὧν ἀκρω ἐσάσιν οἱ ὑποκρίβαι, οἰονεὶ ἀκρίβαντες, Camers. Aristophanes in Vespis, ὡς ἔμοιγ' ἰνδ' ἀλλεται ὁμοίωτατος κλητῆρος εἶναι πωλίω. Κλητῆρες dicuntur ministri publici qui homines ad iudicia uocant, item testes qui uocantur: sed poëta κλητῆρος hic dixit παρ' ὑπόνοιαν ἀντὶ τῶ ὄνου ἢ ἡμίονου. Et alibi in eadem comœdia, εἰοικας ὦ πρὸς βῦτα νεοπλάτω τρυγί κλητῆρί τ' εἰς ἀχρῶνας ἀποδιδρακίτι. Hic item κλητῆρι dixit pro asino, est autem scomma in senem φιλοδικασίη. Γρωθῶννη, anus putida, uel asina uetula: φορῶνους, asinus regius, Varinus. μυχλός, libidinosus, mœchus, ut μάχλος: Phocæses asinos quoq; admiffarios mychlos nominant. ¶ Asini epitheta apud poëtas leguntur, tardus, onerarius, doffuarius, uilis, plaustrarius, molarius, piger, pandus, uulgaris, Arcadicus, Mænalius, ignauus, lentè gradens, auritus, iners, rudens, segnis, horripilus, turpis, clitellarius, lentipes, quadrupes, insulsus, miserandæ sortis. Et apud Græcos νωθίς, παλιντρεβίς, ὀγκυκίς, βραδύπους, λέπαργος, πολύσκαρβμος: ῥινηλάτην ὄνου interpretantur Grammatici ἢ καθικνόμενον τῆ ὀσμῆ, quod epitheton cani sagaci aptius est. Extat egregium Palladæ epigramma in asinum segnem, non indignum hic legi.

Ἀντίπασου ἐμοὶ τις ὄνου μακρόθυμου ἰλιώων,

τῶν βασιζομένων ὄρων ὀδοιπορῆς.

Ἰὼν φη βραδυντῆτος, ὄνου, πόνου, ὄνου, ὄνερον,

τῶν ἀνακαμπτόνων ὑσάτιον, πρόστορον.

¶ De asello infecto multipede, & eiusdem nominis pisce, suis locis dicitur: utrumq; etiam Græci ὄνδ uel oniscon uocant; utriq; à cinereo (quem Germani etiam asininum uocant) colore nomen. Asinius & Asellius nomina propria uirorum leguntur. Heratia insula est, quæ antea dicebatur Onus; Plin. Asine, Ἀσίνη, Peloponnesi uel Achaïæ urbs iuxta Messeniam, unde sinus Asinaus: Lucanus, Quas Asine cautes, & quas Chios asperat undas. Est & Laconica urbs dicta ab Asine filia Lacedæmonis, item Cypri & Ciliciæ. Præterea uasis genus est ὄνος apud Aristotelicos inter exempla homonymiæ, quod à figura sic dictum conijcio, ut orcham à bellua marina. In signo cancri duæ sunt stellæ paræ uæ Aselli appellatæ, Plinius libro 18. Exiguum inter illas spatium obtinet nubecula, quod præsepe dicitur, Lactantius. In cancri deformationis parte, ut Hyginus scribit, sunt quidam qui asini appellantur, à Libero in testa cancri duabus stellis figurati. Liber enim à lunone furore obiecto, dicitur mente captus fugisse per Thesprotiam, cogitās ad louis Dodonæi templum peruenire, unde peteret responsum, quo facilius ad pristinum statum mentis rediret: sed cum uenisset ad quandam paludem magnā quam transire non posset, de quibusdam duobus asellis obuijs factis dicitur unum deprehendisse eorum, & ita esse transuectum, ut omnino æquam non tetigerit. Itaq; cum uenisset ad templū louis Dodonæi, statim dicitur à furore liberatus, & asellis gratiam retulisse, & inter astra eos collocasse. Nonnulli etiam dixerūt asino illi quo fuerat uectus, uocem humanam dedisse. Itaq; postea eum cum Priæpo de natura contendisse, & uictum ab eo interfectum. Pro quo Liberum eius miserū, in sideribus annumerasse. Et ut sciretur id pro deo, non pro homine timido (quia lunonem fugerit) fecisse, supra cancrum constituit, qui deæ beneficio fuerat affixus astris. Dicitur etiam alia historia de asellis, ut ait Eratosthenes: Quo tempore Iupiter bello gigantibus indictō, ad eos oppugnandos omnes deos conuocauit, uenisse Liberum patrem, Vulcanum, Satyros, Silenos, asellis uectos: qui cum non longe ab hostibus abessent, dicuntur aselli pertimuisse, & ita pro se quisq; magnum clamorem & inauditum gigantibus fecisse, ut omnes hostes eorum clamore in fugam se cōiecerint, & ita sint superati, Hæc Hyginus. Postremam fabulam Varinus etiam in Lexico suo in asini mentione assert: & hanc ob causam asinis hunc honorem habitum inquit, ut in cancri sydere occasum uersus collocarētur. Acharnici asini, de magnis asinis dicebatur, Varinus. ὀνίνδην uerbum apud Thucydidem Aelius Dionysius mouere & circumagere exponit: et apud Hippocratem ὀνίνδαι est τὸ ἐφ' ὄνων ἐπιπροφῆς τείνδην. ὄνοι enim sunt funes ductarij ex cānabi stuppa aut lino, nimirum ad machinas uel ergatas idonei, uel alioquit ad trahendum aliquid. Nam & camelī funes magni uocantur, à quibus anchoræ suspenduntur. Ἀξῶνες etiam, id est uectes machinarum, ὄνοι nominantur. Latini succulas uocant uactorij generis machinas;

quæ constant tereti ligno duobus aut pluribus uectibus traiecto, utrinque æqua extantibus longitu-
dine; quæ dum uersantur funis ductarius circa eas obuoluitur. Galli turnos dicunt, Germani *haspel*,
genus illud earum quo ex hypogæis cupæ subuehuntur, uel in ea demittuntur. *ὄνος ὑππαξ* scomma in cras-
si & rudis ingenij hominem apud Aristophanem, nimirum à funibus iam dictis tractum. Apud Sui-
dam *ὄνος σὺπαξ* legitur diuisis dictionibus per π simplex, cum tamen apud eundem in Σ. per π gemi-
num styppax (quod magis placet) sine interpretatione habeatur. Cæterum ergata machina tracto-
ria uel hoc à fucula differt quod axe est recto. Nam etiam uectibus sicut fucula uersatur, non id qui-
dem brachiorum ductu, sed obnitentibus & ambientibus uectarijs; Itali arganum uocant, ut Guliel.
Philander scribit in Vitruuium; Germani *ein winden*. Ad hæc *ὄνος* unitas est in cubis uel tesseris, Pol-
luce teste (ut canis in talis) quæ etiam cubus dicebatur, eodem nomine quo integra ipsa tessera: &
eo sensu accipitur in prouerbio *ἢ τρεῖς ἔξ ἢ τρεῖς κύβοι*, hoc est uel maxima uel minima summa. Merito
autem aliquis per iocum miretur in hysdem Midam, cui auriculæ asininae, felicissimum fuisse iactum,
cum asinus ipse infelicissimus fuerit. *ὄνισκος*, ferra fabrilis, Varinus. *Τὸν δὲ νῦν μυλοκόπου, ὄνοκόπου Ἄλιξις*
ἔρκειν ἐν Ἀμφωτίδι, Pollux. Superior molæ lapis qui circumuertitur, Latine catillus, Græce *ὄνος*; infe-
rior Latinis meta. Xenophon libro 1. de expeditione Cyri: *οἱ ἡ ἐνοικῶντες ὄνος ἀλέτας ὀρύττουσι*; apud Pol-
luce etiam *ὄνος ἀλέθου* legitur similiter pro lapide molari, Cato molarium asinum, & Paulus larecon-
sultus asinum molendinarium appellat, non lapidem, sed ipsum iumentum. Asinaria mola, quæ ab asi-
no circumagitur; ut Matt. 18. Qui offenderit unum de pusillis istis, qui in me credunt, præstaret ei su-
spendi molam asinariam à collo eius, ac demergi in profundum maris. Græce est *μύλος ὀνικός*. Hippo-
crati chirurgicum est instrumentum oniscus, luxatorum curationi accommodum. Asini nomen in
ludis literarijs illi imponitur, qui in studijs uel moribus deliquerit; is enim protensis indice & auricu-
lari digitis asinum uendere iubetur; hoc est tantisper hæc ignominia notari, donec in alium propter
simile peccatum eam transferat. Sunt qui è collo stipitem, asini uel nomine tantum, uel etiam figura
onocephalum, eandem ob causam pueris appendant. Similiter et alij quandoque derisuri quempiam,
digitis ut dixi protensis auriculas asini imitantur, & sibilum addunt. Hinc Persius:

O Iane, à tergo quem nulla ciconia pinsit, Nec manus auriculas imitata est mobilis albas.
ἐπίνητρον ἢ ὄνος, ἐφ' ὅν ἔθουσι, Pollux; rotulam nendi instrumentum intelligo. Licebit etiam *ὄνον* uocitare,
quem girgillum Latini, instrumentum quo fisa reuoluuntur. *Ἀπὸ ῥάφης* apud Pollucem ludi genus
est, in quo pila ad pavementum uel parietem ui illidebatur, & repercussa manu ludentis subinde re-
iiciebatur, cui plures continui pilæ saltus successissent, rex appellabatur, & imperabat; uictus autem
asinus, & imperata queuis exequabatur. Alius apud eundem ludus puerilis ostracinda describitur,
in quo deprehensus in fuga similiter asinus dicebatur. Testa erat ab interiori parte pice illita; eã alijs
ad lineam in terra ductã eminus proieciat, simul pronuncians, nox, dies, propter colores testæ diuer-
sos, quorum alterum altera sibi factio eligebat; persequebatur illa fugientem alteram, cuius in proie-
cta testa color eminebat. Plato in Theæteto: *ὁ δὲ ἀμαρτῶν καθὼς ἔσται, ὡσαυτὸ φασίμ οἱ σφαιρίζοντες, ὄνος: ὅς δ'
ἂν περιγένηται ἀναμάρτητος, βασιλεὺς ἡμῶν*. Commodus Cæsar (ut Lampridius refert) habuit hominẽ
cuius prominebat penis ultra modum animalium, quem onon appellabat, id est asinum, sibi charissi-
mum, quem & ditauit, & sacerdotio Herculis rustici proposuit. Hinc etiam onobelos dici coniectat:
sunt autem hi qui uiriliores uidentur, ut in Heliogabalo sentit Lampridius, uelut asini telum præfe-
rentes, Cælius. Euclio ille Plautinus paupertatem simulans ad Megadorum diuitem filiam eius am-
bientẽ in Aulularia sic loquitur: Nunc si filiam locassim meã tibi, in mentẽ uenit, Te bouẽ esse, &
me esse asellũ, ubi tecum cõiunctus siem, Vbi onus nequeam ferre pariter, faceã ego asinus in luto.
Tu bos me haud magis respicias, gnatus quã si nunquẽ siem: Et te utar iniquiore, & me meus ordo
irrideat: Neutrobi habeã stabile stabulũ; si quid diuortij fuerit, Asini mordicib. scindant, boues incur-
sent cornibus. Hoc magnũ est periculũ me ab asinis ad boues transcedere. Christiani cur asinarij
per ignominia nominati sint, & Christus onochelus, mox in onagris docebimus. De Aristone Ephe-
sio & Onoscelide eius filia absurdior est historia in Plutarchi Parallelis, quẽ ut hic referrẽ debeat. Ab a-
sino descendisse mihi uidentur Græcorum uocabula, *ὄνειδος, ὄνοσαι, ὄνος, ὄνοτάριον*, & alia huiusmodi.
Lapis specularis in quibusdam Italiae locis uulgo speculum asini dicitur. ¶ Onopordon herbam si
comederint asini, crepitus reddere dicuntur. Trahit urinas & menses, aluum sistit, suppurationes &
collectiones discutit, Plinius; nec alibi aliud, ut ignota sit hodie, sicut etiam onocichla, cui flos diutur-
nior per partes florenti apud eundem. Inter uuas damnantur uisu cinerea, & rabuscula & asinifca à
colore nimirum dicta; cui eadem forte fuerit *ὄνιδιον* Varino memorata. Asinastra, si bene memini, in-
ter ficorum genera nominantur. Pruna seriora maioraque, asinina cognominata à uilitate, eodem co-
lore sunt quo hordearia, Plin. Auriculam asini Galli quidam uulgo uocant symphytum alterũ: Sa-
baudi lotũ pratensem, panem asini. Inter stirpium nomenclaturas Dioscoridi attributas, onomordõ
helxine est; asini sanguis Aegyptijs, filix; asinus ichrei Magis, sampsuchum. Onitis etiam herba ex o-
rigani generibus, asinum nomine præ se fert; Nicander *ὄνον πειλάειον* uocat, quod folium eius asinis
pabulo gratum sit. Onobletum herba linguæ similis Hippocrati contra foeminarum profluuiã in uel-
lere apponitur. Onopyxus folio & caule spinosus est, Plin. Anonin quidã ononida malunt uocare;
Idem. Grammatici *ὄνων* exponunt *τὴν τὸς ὄνος ἀφελῶσαν*. Huic nomine similis onuris est, aliã cenothe-
ra dicta, quẽ in potu data feras quoque mitigat, Plin. Onogyrus planta est male olida, quã alij anagyru
uocant,

Macrobio inter
ficorum genera.

uocant, prouerbio etiam celebris: item uiri nomē. A bubus Athenis Butzuges nobilitatus, Argis Onogyrus, Varro. Onophyllon eadem anchusæ est, quæ Arabicæ linguæ autoribus etiam asini lactuca uocatur. Anchusam ipsam quoque Græci onocleam uocant, & folijs lactucæ describunt: Lycopsis etiam a nonnullis anchusa uocatur, lactucæ folijs: quæ et onosmati herbæ apud Dioscoridem tribuntur. Anchusæ genus alterum apud Dioscoridem onochiles appellatur, alij onochilō uel onochelim scribunt. Eadem est Alcibiadion Dioscoridis contra serpentes, præcipue uiperas, efficax: nec aliud Alcibion Plinij lib. 25. cap. 5. quamuis ille qualis ea herba esset apud authores sibi repertum neget. Barbara & Arabica quæ anchusæ siue lactucæ asininæ & generibus eiusdem tribuuntur nomina, quæ in Arabicorum nominum interpretatione in Auicēnam Andreæ Bellunensis, & antiquioris cuiusdam innominati reperiuntur, hæc sunt: Achatini, hearphilus, fesula, almiphar, ansadius, senuat, fenchar, sengiar, alsangiar: simarem uel sincarem genus anchusæ cæteris maius: ahugilise, lactucella maior: abugilefa, argialesus, abuchalefa, achasunas. Ceterū onocardio, dipsacus intelligitur (quasi asininus carduus, ille nimirū qui in prouerbio abiit, Similes habet labra lactucas:) a quo loge distat anacardium fructus arboris Indicæ. Dipsacum nonnulli etiam uirgā pastoris uocant, & lactucam asini cū ea confundunt. Onobrychis folia habet lentis, &c. Dioscorides. Onoccidas Galenus a rusticis scribit appellari gallas eas, quæ grandeseunt fungosæ, quasi asininas, quod ignauræ sint & minus efficaces. Asinaria festum erat Syracusis mēse Maio, ab Asinaro fluuio appellatione ducta, apud quem Atheniensium imperatores Nicias & Demosthenes capti. Eiusdem nominis comœdia extat Plautina, in qua mercator pro asinis emptis pretium numerare introducitur Leonidæ seruo, qui Sauriam atriensem, cui numerari debuerat, se fingebat: De hac poëta in prologo scribit, a Demophilo prius Græcè editam onagri nomine. Onosander philosophus fuit Platonicus, cuius librum de optimo imperatore habemus. ¶ b. ὄνειρα κρέα, asininæ carnes, Varinus. Δογὰς cutis uel pellis asini: ὄνειρα, ἢ, paroxysmum, idem, uel forma asini, Varinus. ὄνις ἢ ὄνθος, fimus asini: posterius etiam de bubulo Homerus dixit, Pollux. ὄνιδία ἢ ὄνιδία, excrementa equi, ut ὄνιδες asini, Varinus. μύκλαι, lineæ nigrae in asinorū collis & pedibus nascentes, Idem. μύκλος, reduplicatio quædam in asinorum & boum collo, Idem. Asini colorem refert tarandus, cum ei libuit sui coloris esse: quem sæpe immutat. Cercopithecus pilosus est asinino. Leucrocuta asini ferè magnitudine est, Plin. plerique legunt asini ferè, id est onagri. Ad Cadaram rubri maris peninsulam belluæ exeunt quædam asinorū capitibus, alia alijs, & depascuntur sata, Plin. ¶ c. Vox asino apprime rudis, ut merito rudere Latinis dicitur: hinc & Græcorum onomatopœia, βρώμισις, βρωμάδαι (quod de mulis etiam dicitur) & ὄγκάδαι: poëta quidam asinos ὄγκαις cognominant. ὄγκηθός asini clamor, βρωμάδαι Grammatici exponunt de asinis maribus, cum præ fame exclamant, παρὰ τὸ βρώμισις ἢ γὰρ τροφῆς δ' εἶδαι, Varinus citans Pausaniam. βρωμισις ἢ βρωμαί ἢ φωνὴ τῶ ὄνου, ὄνος βρωμάμενος, ἢ βρωμηνός, asinus rudens per esuriem, aut pabulum edens uel auenam, quam Græci brōmon appellant. Persius Sat. 3. Findor, ut Arcadiæ pecuaria rudere credas. Ouid. lib. 3. de Arte: Ut rudis a scabra turpis asella mola. Abusue etiam de leonibus & de hominibus dicitur apud Vergilium, In Philomela poemate obscuri authoris hic uersus legitur, Quirritat uerres: tardus rudis, oncat asellus. Oncare uocem Græcam esse dixi, nec apud ullum Latinorum legisse memini. Nullus in terra Scythica neque asinus neque mulus gignitur, ac ne ullus quidem uisitur propter frigora. Itaque rudetes asini perturbabant Scytharū equos: & cum Scythæ sæpenumero Persas adorarentur, eorum equi exaudita asinorum uoce, cōsternati auertebantur, arreptis auribus stupefacti, utpote insolentia tum uocis, quā prius non audissent: tū formæ, quam nunquā inspexissent, Herodotus lib. 4. Onocrotali aues ab asinino clamore nominantur, ὄνοκατῆμι de asinis proprie dicitur cum equas inscendunt, Pollux. Homerus ut asini tardum & ne per uim quidem celeritatis capacem incessum significaret, uel ut Græcè dicam βραδεία μὴ αὐτίτητον πορείαν ἐν τῷ καρτερῆμι, hoc uersu usus est, ὡς δ' ὄν' ὄνος παρ' ἀρετρῶν ἰὼν ἐβίησεντο πᾶσι δαί. ¶ d. ὄνωδ' ης, asininus, asini instar stupidus. ¶ e. μονοφθόρος, μονοφόρος, + Iliad: λ ὄνους, Varinus: dosuarios asinos intelligo, quos νωτοφόρος, νωτῆς, & σιδνοφόρος, Græcis uocitare usitatus est. Clitellæ sunt quibus sarcinæ colligatae mulis uel asinis portantur. Hinc clitellarium & clitellatum iumentum dicunt. Cato cap. 10. Asinos instratos, clitellarios, qui sterces uectent, tres. Et Plautus in Mostell. Nam muliones mulos clitellarios. Habent: ego homines habeo clitellarios: Magni sunt oneris, quicquid imponas, uehunt. Sed quas homines baiuli gerunt clitellæ, muli Mariani potius dicuntur: furculæ scilicet, quibus religatas sarcinas uiatores gestant. Frōtinus libro 4. Strategematum: C. Marius recidendorum impedimentorum gratia, quibus maximè exercitus agmen oneratur, uasa & cibaria militum in fasciculos aptata furcis imposuit, sub quibus & habile onus & facilis requies esset. Græci hæc aut similia instrumēta ἀναφόρα, ἀλλακτῆρα, & ἀμφικυβητα nuncupant. Aliqui iumentorum clitellas etiam ἐπιστάγματα, σαθμάγια, & ἀσράβας. Varinus ἀσράβην σαγμοσέλιον interpretatur, cum dubitatione tamen an totum potius iumentum, non solæ clitellæ, hoc nomine accipiendum sit apud Demosthenem contra Midiam: cum alioqui mulum semper significet. Mulorum, equorum, asinorumque genus sub fellis aut sagmis solo tergore præstat officium, Vegetius 2. 59. κανθιλια, σαγματα τ' ὄνων, & quæ eis imponuntur ex uimine contexta: & ligna incurua in puppi nauis ad instruendas at-

tegiæ: & montes Bithyniæ, Varinus. Sagma, sagma: uel sagma sagmatis, sella quam uulgus (apud Italos & Gallos) bastum uocat, super quo componuntur sarcinæ: uel instratum, quo mollior fiat sessio: sed et pro sarcina quandoque ponitur, Cælius libro 11. Forte hinc etiam patrio sermone equos & asina

nos clitellarios uocant *ſoumroſſ* & *ſoumeſel*: ut Græci Latiniq; ſagmarios: & ſarcinam iumentis *ein ſoum* (ut Itali *ſomam*: Græci puo etiam *γόμεον*) & ſellam ipſam *ein ſoumſattel*. Palmæ in Babylone ad iugeris ſpatium extenduntur, & pondere depreſſæ ſuperius curuantur ueluti aſini canthelij, Xenophon. Varinus canthelios magnos aſinos interpretatur: & prouerbialiter canthelium pro ſtupido tardiſq; ingenij homine. Polybius, *Ἐν γὰρ τοῖς ἐπιδεδειμένοις φορτίοις τὰ κανθίλια λαβόντας ἐκ τῶν ὀπίσθων προθεοῦνται πρὸ αὐτῶν ἐκείδουσι τὸς πεζούς, ὅ γινόμενον συνέβη παρὰ πάντας χάρσικας ἀσφαλίστατον γενέσθαι πρόβλημα*. Per canthelia clitellas intelligo, *φουσίον, τὸ κανθίλιον*, Varinus. *ὄνον ἐπιſάσαι*, aſinum ad iter parare ſella uel ſarcina impoſita, Herodotus: Xenophon de equo etiam hoc uerbum uſurpauit, Pollux, *ἐπιſάσαι, ἔπα ναβῆναι ἢ τὸ ἵππον*, Varinus. *ὄνηιον*, ſtabulum aſinorum, Varinus. Aſinarius qui paſcit uel ducit aſinos, ut agaſo qui equos curat: apud Græcos *ὄνηλάτης, ὄνημίσιος, ὄναρχός, ὄνοφορός, ὄνοκίνδυνος*, ut Varinus habet: uel Dorice *ὄνοκίνδιος*, ut Suidas & Pollux: pro eodem *κιλλακτῆρ* ſimiliter Dorice apud Varinum legitur, quod probo, nam *κιλλόν* & *κίλλα* ſuprà aſinum eſſe diximus: apud Pollucem *κυνακτῆρ*, quod non placet in hac ſignificatione: pro uenatore tamen, qui & *κυνηγός*, rectè dici puo: ut Varinus quoq; errauerit *κιλλακτῆρ* tum aſinariū tum uenatorem exponens. *ὄνηλατῆρ* uerbum Polluci, aſinum agere. *κλωγμός, ὁ δὲ τῆς γλώττης πρὸς τὸ ἔρανίſκον ψόφος, ὃν λάκκισίμ τινέſ φαſιμ, ὅιοι οἱ ὄνηλάται ποιῶνται κυνέως*, id eſt ſonus qui ore editur ab aſinarijs ad fiſtulæ imitationem. *κλώζειναι ἢ ἀποσυνεῖτεθαι λέγονται οἱ ἐν θεάτροις νικώμενοι, ἢ κλωγμὸν πάσχειν*, Varinus. ¶ f. Lityerſas rex Celænarum fuit, uir uoraciſſimus, de quo Soſitheus Tragicus apud Athenæum, *Ἐδίδε μὲν αὐτὸς τρεῖς ὄλους (forte ὄλους) κανθιλίας, τρεῖς τῆς βραχέως ἡμέρας*. ¶ h. Simonides poeta perquam feſtiuus pro diuerſis mulierum ingenijs alias ex alijs animalibus natas fingit, & inter cæteras ex cinere & aſino natam his ſenarijs depingit: *Τῆν δ' ἔκτε αἰσθητικῆς καὶ παλιντροβῆτος ὄντα, ἢ σὺν τῷ ἀνάγκη, σὺν τῷ ἐνιπῆσιμὸς γίγνεται, ἔρεβρον ἢ ἀπαντα, καὶ πονήσατο, Ἄρεσκέ, τὸ φρεσὶ ἐδιδίμην ἐν μυχῶν, προνήφ, προήμαρ, ἐδιδίμην ἐπ' ἐλάτρη. ὁ μῶς ἢ ἢ πρὸς ἔργον ἀφροδίσιον ἔλθόντ' ἐταῖρον ὄντι νῦν ἐδέξατο*. Alexandro Macedoni quum reddita fors eſſet: Eum qui primus occurrifſet, interimeret: ubi quendam præ ſe agentem aſellum uidit, arripi hominem ex oraculo conſeſtim imperauit. At iſtam iam iugulandus, intellecta mortis ratione, proclamauit: Antambulonem ſuum nō ſe peti ex reſponſo, quando iſ obuiam latus eſſet prior. Perquam lepida apud Nicandrum de aſino fabula legitur, qui iuuentutem à loue hominibus donatam, & ſibi impoſitā, cum ualde ſitiret, diſpadi ad fontem moranti, ut ad potum innoxius admitteretur, tradidit. Hinc eſt quod diſpas ſeneſtute exuta iuuenefcit, & propter aſini deriuat. in ſe ſitim, eandem hominibus morſu infligit. Sed ipſos poetæ uerſus propter elegantiam non omitemus. *Ἄφρονες, ὅ μὲν τὸν κερκοφραδῆος ἀπόναντο. Νωβί γὰρ κἀνοντες ἀμορβόντο λιπαργῶ δῶρα, πολὺς καρθμός ἢ κκαυμένος αὐχένα δίψη ῥώετο, καὶ τὰ λοιπὰ. Λίπαργον interpretes exponunt ὄνον, παρὰ τὸ τὴν λαγόναν ἔχειν λυκῆν*. Et paulo poſt, *νῆσον δ' ἀργαλέην βρωμίντορος ἔλομένη θῆρ δέξατο*. Aſinum Coptiæ apud Aegyptios præcipitem agunt, & homines ruſos iniurijs afficiunt in contumeliam Typhonis, quem ruſi & aſinini coloris fuiſſe ferunt Buſiritæ & Lycopolitæ tubas nō admittunt, ut quæ ſonum rudentis inſtar aſini edant. In ſumma, aſinum impurum & dæmonicum animal eſſe credunt propter ſimilitudinem cum Typhone, tum colore tum animi ſtultitia & improbitate: & cum placentas faciunt in ſacrificijs Payni & Phaophi menſium, inſignunt eas nota aſini ligati. Perſarum etiam regem Ochum uehementer eis inuiſum, aſini cognomine notauerunt (aliàs, Artaxerxæ cognomen fuit Ochi) unde commotus ille, At qui aſinus iſte (dixit) bouem ueſtrum uorabit & Apin maſtauit. Illi uero qui dicunt Typhonem ſuper aſino ex pugna euaiſſe, & cum ſeptem die rum itinere aufugiſſet, filios procreaſſe Hieroſolymum & Iudæum, res Iudaicas manifeſtis fabulis implicant, Hæc Plutarchus, ut nos tranſtulimus ex libro de Iſide: paulò aliter Aelianus, qui Petro Gyllio interprete ita ſcribit: Buſiritæ, Abydus, Lycopolis, idcirco tubæ ſonitum ab auditione ſua deſtantur, atq; execrantur, quòd ab aſino rudente eius clangor diſſimilitudinem non habet: & ſimul eis qui Serapidis religionem obſeruāt, odio eſt aſinus, atq; acerbitati. Cuius rei non ignarus Ochus Perſes, Apim quidem interfecit, aſinum autem & conſecrauit, & ſanctiſſima religione coli iuſſit, Aegyptios ut moleſtia afficeret. Sed iſ ſanè tanti ſcleris ſacro boui perſoluit pœnas, nec iniuſtas, neq; minus graueis, quàm Cambyſes dediſſet, qui primus bello ſacrilego religionibus indiſto eiufmodi impietatem commiſerat, Haſtenus Aelianus. Cur in Conſualibus feſtis equos & aſinos coronant & otari ſinunt? An quia Neptuno equeſtri feſtum hoc peragunt, & aſinus cum equo libertate communi fruitur? Aut quies iſta iumentis conſeſſa eſt, quòd mare tranquillum & nauigationi commodum ſe præbuiſſet? Plutarchus in quaſtionibus Romanis cap. 47. Onoſceli dæmones ſunt in aquoſa & arida corporibus areſcentibus frequentantes, aſininis cruribus. Hi ſeſe mares plurimum exhibent, interdum quoq; leonem & canem induere uidentur, Cælius. Lectum in hiſtoria eſt ab Hyperboreis item Apollini aſinum immolari, cui ſententiæ aſtipuletur Callimachus, *Τρεπτοσι λιπαρὰ φοῖβον ὄνοſφαγία*, id eſt pingues Apollinem oblectant aſinorum iugulationes. Sed & de Hyperboreis Pin-darus in Pythijs, *παρ' οἷς ποτε Περσεύς ἐδαῖσατο λαγέτας δάματ' ἐσιθῶν κλατὰς ὄνων ἑκατόμβας*. Laſtanti-us lib. 1. de falſa religione cap. 21. ait Lampſacenos Priapo aſinum in ultionem et ludibrium maſtare conſueuiſſe: quòd quum iſ deus Veſtæ dormientis pudicitia inſidiaretur, illa intempetiſtuo aſelli clamore ſit excitata, & detecta inſidiatoris libido. Ouidius Faſtorum 6. prolixius hanc fabulam perſequitur, & aſinum in deæ Vacunæ feſto ſeruari, & è pane monilibus floribusq; coronari ſolitum teſtatur in Veſtæ gratiam, Idem Faſtorum 1. ſimillimam de Sileno eiusq; aſello et Lotide nympha fabellā recitat:

recitat: & lib. 1. de Arte, Silenum asino delabentē inducit, cum Bacchū in Ariadnes raptu comitare tur. Asinos à Scythis Marti immolari, Apollodorus & alij prodiderunt, teste Arnobio. Phornutus scribit propter bellicum clamorē uociferationemq; asinos Marti immolatos. Gentes quaedā olim, ut ait D. Athanasius, in dijs suis humana cum brutis miscebant, & quæ in natura dissimilia erant, deos suos fecerunt, cynocephalos, ophiocephalos, onoccephalos, criocephalos; hoc est, qui canis, serpētis, asini, & arietis essent capitibus. Non est hic silentio prætereunda mirabilis illa Bileami asina in sacris libris Numerorum cap. 22. celebrata, cui & angelum Dei uidere, & dominum insidentem alloqui diuinitus datum est. An non etiam ipse rerum dominus Christus, dum suum ipse ingenium ab omni fastu alienissimum ostendit, & indomito adhuc asello uehitur, ut diuus Zacharias olim futurum prædixerat, maximam huic quadrupedi gloriam adiecit? Extat Luciani liber Lucij uel Asini titulo, & L. Apuleij libri undecim Asini aurei; idem utrisq; argumentum, sed Apuleius omnia copiosius tractat & multa intermiscet. Institutum est naturā mortalium & mores humanos obiter designare, ut admoneremur ex hominibus asinos fieri, quando uoluptatibus belluinis immerſi asinali stoliditate brutescunt, nec ulla rationis uirtutisq; scintilla in eis elucescit. Sic enim homo, ut docet Origenes in libris per archōn, fit equus & mulus: sic transmutatur humanum corpus in corpora pecuina. Rursus ex asino in hominem reformatio significat calcatis uoluptatibus exutisq; corporalibus delicijs rationem resipiscere, & hominem interiorem, qui uerus est homo, ex ergastulo illo cœnoſo ad lucidum habitaculum uirtutibus & religione ducibus remigrasse, ita ut dicere possimus iuuenes illicio uoluptatum possessos in asinos transmutari: mox senescentes, oculo mentis uigente, cū uirtutes iam matureſcunt, exuta bruti effigie humanam resumere. Proclus nobilis Platonius monet multos esse in uita lupos, multos porcos, plurimos alia quadam bruti specie circumfusos. Quod minimè mirari nos oportet, cum terrenus locus Circes ipsius sit diuersorium, in quo animæ aut uigentis delibutæ, aut pharmacis epotis inebriatæ, transfigurentur in brutas animates. Pharmaca autem sunt obliuio, error, inscitia: Quibus anima consopita brutescit, donec gustatis roſis, hoc est scientia (quæ mentis illustratio est, cuiusq; odor suauissimus) auidè hausta in humanā formam, hoc est rationalē intelligentiā, reuertatur: Hæc Beroaldus in Apuleij Asinum, Asini encomium scripsit Henr. Cornelius Agrippa, in postrema parte libri de uanitate scientiarum. Aegyptij in Hieroglyphicis onoccephalum pingunt, hominem rudem & nunquam peregrinatum significantes, ut qui nec historias cognouerit, neq; ea quæ alibi fiūt persentiscat, Horus. Appion Posidonij & Apollonij Molonis mendacia secutus, ut Iosephus secūdo aduersus ipsum libro redarguit, Iudæos Hierosolymis in templo aureum asini caput ingentis pretij coluisse scribit: idq; deprehensum esse ab Antiocho Epiphane cum templum spoliaret. Atqui cum uarij casus (inquit Iosephus) nostram ciuitatem uexauerint, & Theos ac Pompeius magnus ac Licinius Crassus, & postremo Titus Cæsar ciuitatem ceperint, nihil huiusmodi illic inuenere, sed purissimam pietatem. Antiochus uero pecuniarum inops, cum non esset hostis, sed fœdere iunctus, socios & amicos nos aggressus est, nec aliquid in templo derisione dignum inuenit, ut multi & fide digni scriptores testantur, Polybius Megalopolitanus, Strabo Cappadox, Nicolaus Damascenus, Timagenes, Castor Chronographus & Apollodorus: qui omnes Antiochum pecunijs indigentem & fœdera uiolasse, & templum auro argentoq; plenum spoliasse scribunt. Hæc Aegyptius Appion cōsiderare debuerat, nisi cor asini ipse potius habuisset, & impudentiam canis, qui in Aegypto assolet coli, Hæc Iosephus. Meminit historiæ huius Nic. Leonicensis etiam lib. 3. cap. 30. Plutarchus Symposiacorum lib. 4. problemate 5. Probabile uidetur (inquit) Iudæos suam colere, utpote seminandi & arandi magistram, ut asinum quoq; colunt, quod aquæ fontem eis aperuerit. Huc facit Petri Criniti ex primo libro de honesta disciplina caput 9. Verba sunt (inquit) Cornelij Taciti, quo loco historiā de Iudæorum origine & moribus scribit. Assensere Iudæi Mosi duci, atq; omnium ignari fortuitum iter incipiunt: sed nihil æque quàm inopia aquæ fatigabat: Iamq; haud procul exitio totis campis procubuerant, cum grex asinorum agrestium, e pastu rupem nemo re opacam conscendit. Secutus Moses, coniectura herbidi soli, largas aquarum uenas aperit. Hic uulgatissimi codices deprauati sunt: sed ita legendum esse constat ex Apologetico Tertulliani, ubi ille, Refert (inquit) Tacitus Iudæos Aegypto expeditos, siue (ut putauit) extorres, uastis Arabiæ aquarū locis egentissimos, cum siti macerarentur, onagris, qui forte de pastu potum petaturi existimabantur, indicibus fontium usos, ob eamq; gratiam consimilis bestiæ superficiem consecrassent. Sed hæc mera mendacia sunt. Nos in sacris legimus Geneseos 36. quod Ana focer Esau dum pascit asinos patris sui in deserto, inuenerit יַמִּים iemim, mulos interpretantur rabini Saadias & Salomon, ut etiā Steuchus & Sanctes ex nostris. Hieronymus aquas calidas, secutus quorundam Iudæorum opinionem. Sic enim scribit in Quæstionibus: Alij putant iamim maria appellata, & uolunt illum aquarum congregationes reperisse, quæ iuxta idioma linguæ Hebræicæ maria nuncupantur. Et paulò post: Nonnulli putant aquas calidas iuxta Punicæ linguæ uiciniam, quæ Hebrææ contermina est, hoc uocabulo signari. Sunt qui arbitrentur onagros ab hoc admissos esse ad asinas, & ipsum istiusmodi reperisse concubitus: ut uelocissimi ex his asini nascerentur, qui uocantur iamim. Pleriq; putant quod earum greges ab asinis in deserto ipse curauerit primus inscendi, ut mulorum inde noua contra naturam animalia nascerentur. Aquila, Symmachus, Theodotion & LXX. uocem Ebraicam reliquerunt, quæ tamen à librarijs uitiata est, dū alij scribunt יַמִּים, alij סימון, Chaldaica translatio habet

גִּבְרָאִים gibraraia, id est fortes: Arabica گبال kegal: Persica Mar an astarta. R. David Kimhi in libro Radī cum mulos exponit, quem doctiores hodie sequuntur. Ceterum Romani ueteres pari causa & Christianos aequae ac Iudaeos asinarios uocauerunt, obstinato uidelicet in Christi nomen odio, quem per ignominiam etiam Christum per e literā appellabant. Sed et figuris picturisq; Christianis illudebant, quando infando etiam picturæ genere Deum nostrum sic depictum spectanti populo proposuerunt, ut is foret auribus asininis, pede altero inungulatus, librum gestans & togatus. Cui flagitio ut scelus adderent, tali titulo Christi effigiem dedecorauerunt: Deus Christianorum *ὀνόμαλ*; qua in re uel ipse quidem Tertullianus a grē à risu abstinuit, cum nomen ipsum & formam conspiceret, Hæc Crinitus. Non omissenda est hoc loco Simsonis historia, quæ in sacris Biblijs libro Iudicum cap. 15. proponitur. Simson uir apud Iudaeos omnium fortissimus, cum in ipsum inermem Philistæi irruerent, maxilla asini arrepta quamuis iam marcida hostes mille prostravit: inde cum nimia siti laboraret, proiecta maxilla, preces ad Deum fudit, & aquæ ex dente molari profluentis scaturiginem impetrauit. Sunt qui uocem Hebraicam שַׁמְרֵהָ hamaçtesch, non uerum dentem molarem, sed saxum dentis specie interpretentur, quod fuerit in loco illo tum recēs à re gesta *Lehi*, id est maxilla, appellato. Notum est lapides quosdam molares uocitari, non solum qui iam in usu molæ sunt, sed quoniam illius sunt generis, ex quo præstantiores fiunt molares siue catilli, quos asinos etiam Græci nominant.

Andreae Alciati Emblema in auaros.

Septitius populos inter ditissimus omnes,	Arua senex nullus quo magis ampla tenet,
Defraudans geniumq; suū, mensasq; paratas,	Nil præter betas, durasq; rapa uorat.
Cui similē dicā hunc, inopē quē copia reddit:	An' ne asino? Sic est: instar hie eius habet.
Nanq; asinus dorso pretiosa obsonia gestat,	Seq; rubo aut dura carice pauper alit.

Σεκόουδου, ὄνος λαλεῖ.

<i>τί τίς τ' ὄγκησιν βραδ' ὑπὸν ὄνον ἀμμιγ' ἐν ἵπποις,</i>	<i>εὐρὸν ἀλωεινῶς ἐφέλασσε δρόμον;</i>
<i>ὄνχ' ἄλις ὅτι μύλοιο πρὶ δρόμον ἄχθος ἀναγκης,</i>	<i>σπειροδὸν σκοτοῖς κυκλοδίωκτ' ἔχω,</i>
<i>ἀλλ' ἔτι καὶ πώλοισιν ἐρίσθη; ἢ ἔτι λωπὸν</i>	<i>ἢ μοι τὴν σκολιὴν ἀχένη γαῖαν ἀρῶν.</i>

PROVERBIA.

Asinus Aegyptius, pro eo qui derisui sit omnibus, quemq; omnes insectentur, conuellant, lacerēt, Cælius Rhod. Asellam agas. Asinus alia portat, alia Lacon. Antronius asinus. Asinus inter apes, de his qui in mala inciderunt, Erasmus & Suidas. Sus sui pulcher, asinus asino. Asinus auis, Eras. & Suid. Asinus auriculas mouens, Erasmus & Suid. *ἡλίθιος τε γὰρ ὑπερφυνῶς ἢν, καὶ νόθιος, ὄνον ἐμφερῆς μάλιπαι, καὶ οἷος τῶ χαλινῶν ἐλκόντι πιβέσθαι, συχνὰ οἱ σεομένων τ' ὄτων:* Verba hæc apud Varinum ex authore innominato citantur. Auriculis demissis, prouerbium à iumentis ductum, cui aduersari uidetur illud, Auribus arrectis. Horatius Serm. 1. Demitto auriculas, ut iniquæ mētis asellus Quum grauius dorso subijt onus. Nos etiam aures illum demittere dicimus, qui spe sua frustratur, *Et laßt die oren hangen.* Asini aures, uide paulò inferius in Mida. Asinus balneatoris, in eos qui ex suis laboribus ipsi nihil fructus capiunt: sic Germani, *Ein karger reyhfer ist Salomons esel.* Ab asinis ad boues transcendere, est ex humilliore conditione ad ditiorum partes transire, apud Plautum in Aul. ut supra recitauimus. Asini homines pro stupidis & stolidis apud eundem in Pseud. Camelus uel scabiola complurium asinorum gestat onera, Erasmus. *ἢ κάμηλ' φωριῶσα (aliàs καὶ φωριῶσα) πολλῶν ὄνων ἀνατίθεται φορτία, εἰς ἀγλαίην ἐν χθονὶ κατθεμένη, πρὶ λαίδ' ἐταίρας,* Suidas & Varinus. De Laide meretrice dictum puto, quæ iam uetula speculum Veneri cōsecrauit, ut Alciatus Emblemate perquam lepido expressit. Si uel asinus canem mordeat, litem mouebit. Canthelius, tardus ingenio, rudis, uel magnus asinus, Suidas. *καυθίλιος, ὄμος, μωρός,* Varinus: forte legendum, *καυθίλιος ὄνος, μωρός.* Asini caput ne laues nitro. Similia nobis sunt, *Es ist nitrot das man die sauw schirt/man pfückt oder sengt sy doch wol. & Dan sol die seck nitt mit seiden nehen.* Asini cauda. Asinus compluitur: Cephisodorus apud Suidam, *Σκώπτει μ', ἐγὼ δὲ τοῖς λόγοις ὄνον ὕμαι:* in eos qui maledictis nihil omnino cōmouerentur. Nam asinus ob cutis duritiem adeo pluuia nihil offenditur, ut uix etiam sustem sentiat. Huic affinia sunt apud nos, *Ich bin so nass; als ich werden mag; & Wenn ich den rock schüttel/so fallet es alles ab.* Asinus Cumanus, uel apud Cumanos, ὄνος εἰς. *Κυμάειν,* Erasmus & Tzetzes in uaria historia 4. 10. & 11. de rebus raris & inopinatis dicitur, Apostolius. Asinos non curo. Ab asino delapsus. Ab equis ad asinos. Equus ex asino. Asinus esuriens fustē negligit: Huic respōdet Germanicū, *Hungerige fliegen oder mucken beissend scharpff.* Fabulam narrare surdo asello, Horatius 2. epist. Suidas etiā refert in prouerbio, ὄνον τὰ ὄνα κινῶν. Asinum sub freno currere doces, hoc est indocilē doces. Nam equus ad cursum idoneus, asinus ad equestrem cursum inutilis. Horatius, Infelix operam perdas, ut si quis asellum In campum doceat parentem currere freno. Vtere curru tuo de asinis nihil laborans, *Ἀπονέμω τ' σῆς ἀμάξης, τ' ὄνον ἔσση μέλη:* hoc est, Cura res tuas hisq; fruerere, nihil inquirens de alienis. Nam cui plaustrum est domi, non opus habet deportandis oneribus asinos aliunde conducere. Asini lana, Ab asino lanam, & Asinum tondes, ὄνα πώκος uel πώκαι, ὄνον κείρειν, de inutili uel impossibili labore. Asinus in pelle leonis: Notus est Aesopi apologus. Asinus ad lyrā: ὄνος λύρας, scilicet ἀκροατής. ὄνος λύρας ἀκούων κινεῖ τὰ ὄνα: in imperitos & laude digna non approbantes, uel ea laudantes quæ non intelligunt, secundum illud, Asinus auriculas mouens. Apud Menandrum sic effertur, ὄνον λύρας ἤκουε, καὶ σαλπῆγγ' ἔς. Pythagorei de animalibus solum asinum

asinum afferunt ad harmoniam non factum esse, proinde absurdam bestiam nullo sensu ad lyrae sonitum affici, Aelianus. Miretur sane aliquis cum natura auriculas longiores illis addiderit animalibus, quas auditu præcellere oportebat, & sonos promptissime apprehendere, cur non eadem sonos simul argutius discernant; ceruus enim discernit & afficitur, asinus non item. An non tam ad cognitionem & uoluptatem aurita sunt animalia quædam, quam ad corporis incolumitatem tuendam: præsertim cum timida ea omnia sint. Proinde in stupidum & ea quæ non intelligit se intelligere simulantem prouerbiū hoc conuenient: *ῥῶς γὰρ αὐτὸν γένοιτο πάντα ἐγνώκεναι καὶ πρὸ τοῦ λαλῆσαι αὐτῶ, καὶ ὅσα μεγάλα ἐχὲν καθάπερ ὄνος*; Suidas. Eiusdem argumenti sunt apud Suidam, Asinus ad tibiam, Asinus tubam audit, *ὄνος πρὸς αὐλόν, ὄνος ἀκροῖται σαλπγγῶ*. Malo asino uehitur, *ἐπ' ὄνα πονηρῶς ὀχούμε-*

10 *νος*, in eum cui res sunt parum secundæ: felices enim eximijs equis insidere gaudent; nec incite iacietur in hominem parum feliciter coniugatum. Simile est illud Vuestphalorum, *He rytte eyn geck perde*. Nos uulgo hominem ira temere commotum asino inequitare dicimus. Asini maxilla uel mandibula, *ὄνου γνάθος*, iocus in hominem uoracem apud Eupolidem. Eiusdē nominis Laconia promontorium est, quod stadijs ab Asopo ducentis distat, Pausania teste, à figura forsitan appellatū. Midas auriculas asini, Suidas & Varinus in Midæ mentione; in stolidos & crassis auribus pinguiq; iudicio homines: uel cōtra, qui aliquid eminus audiunt, quibus uulgo aures tenues esse dicimus: tyrannos præsertim, qui corycaeos & auscultatores quasi oblongas aures habent, qua prouerbij figura longæ etiam regum manus dicuntur. Nullum aliud animal acrius asino audire ferūt, mure tantum excepto. Lucianus in libello cui titulus, non esse facile credendum delatoribus, Calumniæ depingens imaginem, Midæ aures illi tribuit. Argo poëtæ complures oculos attribuunt, quod homo solers ac perspicax & *πολυπράγμων* fuerit: sic auditioni præcipue intentum asini aures habere dicimus. Midæ aures quomodo abierint in asininas Ouidius libro 11. Metamorphoseon graphice depingit. Asini mortes, *ὄνου θανάτους*, de ijs qui narrarent absurda ridiculaq; dictu, ut Apuleius in Asino suo. Multi asinis quantum præstant. Asinus mysteria portans, *ὄνος ἄγων μυστήρια*, in eum qui præter dignitatem in munere quopiam uersatur: ut si quis ignarus literarum bibliothecæ præficiatur. Athenis olim res quibus ad peragenda sacra Eleusinia opus erat, asino impositæ deportabatur. Huc pertinet apologus ille, quem Alciatus inter Emblemata uersibus illustrauit, sub titulo, Non tibi, sed religioni.

30 *Isidis effigiem tardus gestabat asellus,* Pando uerenda dorso habens mysteria,
Obuius ergo deam quisquis reuerenter adorat, Piasq; genibus concipit flexis preces.
Ast asinus tantum præstari credit honorem Sibi, & intumescit admodum superbiens:
Donec eum flagris compescens dixit agaso, Non es deus tu (aselle) sed deum uehis.

In Mysia rari reperiuntur asini quibus recta sint ilia: inde nato adagio ut *ὄσφνυ καθηγῶς, ἡγῶνυ καθεραγῶς*, id est ile fractum habens, dicatur, ex Mysia asellus, Cælius Rhod. Asino ossa das, cani paleas. Asinus in paleas, *ὄνος εἰς ἀχυρὰ*, in eos qui præter spem in bona quædam incidunt, ijsq; fruuntur abunde. De asini prospectu, *ὄνου παρακνήψιος*, in eos qui ridendo titulo quempiam calumniantur, aut de frivolis rebus aliquem in ius uocant. Prouerbij occasionem alij aliam referunt, ut Erasmus recenset, ego ne nimius sim, ad reliqua pergo. Rex aut asinus: id est uictor aut uictus: Tractum est adagium à sphaeræ ludo, de quo supra diximus. Eodem sensu nostri quidam, *Er wil künig oder drack sin*.

40 Prouerbiū olet quod scribit Horatius in Epistolis:

Qui male parentem in rupes protrusit asellum, Et merito: quis enim inuitū ferire labore?
Quadrabit in quosdam peruerso natos ingenio, qui cum ipsi non sapiant, nolint tamen bene consulentium monitis obtemperare. Asinus inter simias, ubi stolidus aliquis incidit in homines nasutos & contumeliosos. Simile habent Germani, *Ein eule vnder einem huffen Eräyen*. Asinus stramen mauult quam aurum. De asini umbra, *πῶς ὄνου σκιάς*: in illos qui temere quamuis ob causam sine fructu contendunt, quod nostri dicunt, *Vmb ein tubendrack haderen*. Ridiculam historiam ex qua ortum est prouerbiū paræmiographi referunt. Archippus comœdiam scripsit titulo Vmbrae asini. Asinus in unguento, *ὄνος ἐν μύρω*, Erasmus & Suidas. *Ἐσυνάγει ὄνον πῶς βώμυχα*, Torquet piger funiculum, prouerbiū apud Ionas celebratum, ut Pausanias scribit in Phocicis, cuius uerba

50 paulò aliter quam ab Erasmo translata subscribam. Ex Polygnoti picturis (inquit) hæc etiam est. Vir quidam (apud inferos) sedet, quem titulus Ocnon esse indicat. Factus est autem ad hunc modum, ut ipse funiculū torqueat, astante asella, quæ quod tortum fuerit assidue abrodāt. Hunc Ocnum aiunt hominem fuisse industriū operiq; intentum, sed uxorem habuisse sumptuosam & prodigam, quæ omnia illius labore corrasa mox absumperit. Cognitum autem est mihi etiam ab Ionibus dici solem, si quem conspexissent in re quapiam elaborantem, quæ nihil adferret emolumentū, Hic homo funiculum Ocnī contorquet. Picturæ hoc genus Delphis consecratum fuit. Plinius inter Socratis pictoris argumenta, Et piger, inquit, qui appellatur Ocnos, spartum torquens quod asellus arrodit. Errat Varro qui desidem & ignauum hac pictura significari putauit, cum laboriosus potius & industrius, sed cui uxor prodiga sit, designetur, quamobrem asina, non asinus, in pictura est: quod Pausanias de industria annotauit, authores reliqui neglexerunt. Idem argumentum marmore cælatum, Romæ duobus uisitari locis, nēpe in Capitolio & in hortis Vaticanis Hermolaus Barbarus testis est. Hoc interim admirandum, non solum cur Plinius, ut Erasmus putat, sed Pausanias etiam & alij, ipsum ho-

minem Ocnon, id est pigrum appellauerint potius quam asinum, cui conuenit tum res ipsa nempe pigritia, tum nomen, cum onos & ocnos una tantum litera differant; & Propertius non Ocnon torquere funem, sed illum ipsi toqueri his uersibus confirmet; Dignior obliquo funem qui torqueat Ocnos, Aeternusque tuam pascat aselle famem. Plutarchus in libro de animi tranquillitate: Ἀλλ' ὡς αἰεὶ ἐν ἄδ' αἰζωγραφούμενος χοινοπλόκος, ὄνω τινὶ παρῆσισι ἐπιβοσκομένω καταναλίσκεται τὸ πλεκόμνον, &c. Hoc est, Quemodmodum apud inferos depictus is qui funem torquet, permittit asino ut depascens absumat id quod tortum fuerit: ita plerique rudes obliuiosi & stupidi homines, nulla praeceptorum ratione habita, futura semper expectant, & praesentia abolent. Haec prolixius adijcio ut quae Erasmus nec Graece recte legit, nec apte Latine reddidit, emendentur. Sunt qui ex hoc figmento (referente Suida, Erasmus enim praeterijt) prouerbium ὄνου πόκαι de rebus nullo fine perficiendis interpretentur, ut πόκαι non ipsa asini uellera sint, sed funiculi quos abrodere & quasi tondere fingitur. Quinetiam prouerbium τὰ ἐν ἄδ' οὐ, id est, Quae apud inferos, Aristophanis interpres ad eandem fabulam refert: quasi non in genere ad omnia pertineat, quae de inferis poetae nugantur, ut omnia inania somniisque similia apte sic nominemus. Mihi sane qui primi haec confinxerunt, Cratinus & Aristophanes, ueterum poetarum & Homerum maxime fabulas imitati uidentur, qui alias quoque apud inferos poenas similiter perpetuas & infinitas celebrarunt, ut cribra Danaidum, Sisyphi saxum, & Tityi iecur, & in Caucaso Promethei: ut hic ipse perpetuus in torquendis funibus labor, poena illius fuerit, qui uiuus uel in uxorem luxuriosam, uel in meretricem prodigus fuisset. Extat Alciani Emblemata hoc titulo: Ocnus effugies: De his qui meretricibus donant, quod in bonos usus uerti debeat.

Impiger haud cessat funem contexere sparto, Humidaque artifici iungere fila manu. 20

Sed quantum multis uix torquet strenuus horis, Protinus ignaui uentris asella uorat.

Foemina iners animal, facili congesta marito Lucra rapit, mundum prodigit in se suum.

Sed desino tandem Ocnus funem torquere, si prius monuero ocnon etiam dici Graecis autem ex ardearum genere maximam & pulcherrimam, teste Pausania, quam Aristoteles stellarem uocat, & olim e seruo in aem transfisse fabulam narrari scribit, quoniam ut cognomen sonat iners otiosaque sit. Empusa mutabilior, prouerbij loco ab Erasmo refertur. Aristophanes enim meminit in uarias eam formas mutari, ut bouis, muli, canis, & rursus mulieris formosae. Interpres scribit spectrum quoddam esse quod ab Hecate soleat emitti uidentum miseris & calamitosis. Quidam existimant meridianis horis apparere solitum ihs qui parentant manibus. Fit autem in sacris etiam Psalmis mentio meridiani daemoneij. Sunt qui hanc ipsam Hecaten affirmant esse; narrant autem uno uideri pede, unde & nomen additum putant ἔμψυσα μίονε ἐνί ποδα: Haec Erasmus. In Etymologico legimus Empusam esse dictam παρα τὸ ἐμψυσιζέειν, ἢ ἀπὸ τῆς ἑτέρας ποδα χαλκῶν ἔχειν, ἢ ὅτι ἀπὸ σκοτεινῶν τόπων ἐφαίνετο τοῖς μυθίοις. ἐκαλεῖτο ἡ αὐτὴ καὶ ὄνο πόλαι. Suidas habet sic dictam ἡδὲ τὸ ἐνί ποδαίεμ ἡγυμ ἢ ἑτέρας ποδα χαλκῶν ἔχειν: quae lectio similiter in Etymologico restituenda est. Vocabatur etiam ὄνοκάλη ab asinino pede, quem βολίτινον uocant: βολίτη enim proprie asinorum simus est. Caeterum daemones quosdam onoscelos dictos supra anno tauimus. ¶ Nunc Germanica quaedam adagia, in quibus asini mentio fit subnectemus, & quae eis respondent Latina, nulla tamen eiusdem animatis mentione. Ein esel heisset den anderen sack trager, id est, Asinus asinum faccigerulum uocat: quo sensu illud usurpatur, Loripedem rectus deridet. Si steln sind des esels salat kreuter / id est, Cardui asino acetarij loco sunt: cui conuenit, Similes habent labra lactucas. Vil sect sind des esels tod / id est, Multi sacci asinum opprimunt uel enecant: Huiusmodi est, Cedendum multitudini. Wan ruffte den esel nit zu hofe / er sol dann secte tragen, id est, Asinus non uocatur ad aulam nisi pro saccis portandis: Latini similiter monent, Porro à loue atque fulmine. Wenn dem esel zu wol ist / so geht er auff das eyß tanzen / vnd bruch ein bein entzwey, id est, Cum asinus lasciuit, in glaciem saltaturus progreditur, & crus perfringit. Eiusdem argumēti est illud, Viro Lydo negotium non erat, sed ipse egressus emit.

DE HINNO, INNO, ET GINNO.

INNUS, & ginnus, animalia nobis per Germaniam ignota sunt (nisi, quis uiles & paruos asellos etiam sic nominare uelit, uteri uitio nanos) quanquam ne aliarum quidem gentium nomina praeter Graeca reperio, à quibus Latini quoque mutuati sunt. Nam Itali qui nanos & bastardos asinos uocant, circumloquuntur. Qui ex equo & asina concepti generantur, quamuis à patre nomē traxerint quod hinni uocatur, matri per omnia magis similes sunt, Columel. Equo & asina genitos mares, hinnulos antiqui uocabant: contraque mulos quos asini & equae generarent, Plin. Hinnulus, foetura capreolorum, caprarum, damarum, leporum, similitumque: ite ex equo & asina genitus, Idem. Inulos accipiunt nonnulli ceruinos pullos: hinnos autem & hinnulos cum flatili ac duplici consonante, ex asina conceptos mares equi seminio, Caelius Rhod. Muli & hinni bigeneri atque insitij, non suo genere ab radicibus: ex equa epim & asino, fit mulus: contra ex equo & asina hinnus, uterque eorum ad usum utilis, partu, fructu, uentre. Et paulo post: Hinnus minor est quam mulus corpore, plerumque rubicundior, auribus ut equi, iubam & caudam similem asini habet. Item in uentre est, ut equus, menses duodecim. Hosce ite ut equulos & educant & alunt, & atate eorum ex dentibus cognoscunt, Varro. Himus, hima, & himulus, & himula uocatur, qui ex equo & asina nascunt, quos quidam burdones appellant, Perot. Ego in quatuor his dictionibus librariorum culpa factum puto, ut in pro duplici